

## VI Lenin

# RKP(b):s elfte kongress den 27 mars-2 april 1922

## Innehåll

1. RKP(b):s centralkommittés politiska verksamhetsberättelse den 27 mars .....	1
2. Slutord den 28 mars om RKP(b):s CK:s politiska verksamhetsberättelse .....	25
3. Avslutningstal den 2 april .....	32

## 1. RKP(b):s centralkommittés politiska verksamhetsberättelse den 27 mars

*(Applåder)* Kamrater! Tillåt mig att inleda centralkommitténs politiska verksamhetsberättelse inte med årets början utan med dess slut. Den mest aktuella politiska frågan för närvarande är Genua. Men då det redan talats så mycket om detta i vår press och då jag sagt det väsentliga i denna fråga i mitt tal den 6 mars, som har publicerats, skulle jag vilja be om tillåtelse att inte i detalj gå in på denna fråga, om ni inte speciellt skulle önska att jag berör en eller annan enskildhet.

Ni är alla bekanta med frågan om Genua i allmänhet, ty pressen har ägnat stort utrymme åt frågan – enligt min mening t o m överdrivet stort utrymme, till förfång för de verkliga, praktiska och tvingande behoven i vårt uppbyggnadsarbete i allmänhet och det ekonomiska i synnerhet. I Europa, i alla borgerliga länder är man naturligtvis mycket förtjust i att uppta människornas tankar eller proppa deras huvuden fulla med allt möjligt pladder beträffande Genua. Och vi härmar dem denna gångs (och inte bara denna gång) och härmar dem alltför mycket.

Jag måste säga att vi i CK vidtagit de mest sorgfälliga åtgärder för att utse en delegation av våra bästa diplomater (och vi har idag ett betydande antal sovjetdiplomater, vilket inte var fallet i början av sovjetrepublikens existens). Vi har i CK utarbetat tillräckligt detaljerade direktiv för våra diplomater i Genua, vi har ägnat mycken tid åt att utarbeta dem och vi har diskuterat dem om och om igen. Och det är självklart att frågan här är, jag vill inte säga militär, ty detta ord skulle ge upphov till misstolkning, men i varje fall en fråga om rivalitet. I det borgerliga lägret finns en synnerligen stark strömning, mycket starkare än övriga strömningar, som är böjd för att spräcka Genuakonferensen. Det finns andra strömningar som till varje pris vill försvara den, som vill genomdriva att den hålls. Dessa senare strömningar har för närvarande övertaget. Det finns slutligen i alla borgerliga länders läger en strömning som man skulle kunna kalla pacifistisk, och dit bör man räkna såväl hela Andra som också 2½-internationalen. Detta är det borgerliga läger som försöker hävda en rad pacifistiska förslag och dra upp riktlinjer för något som liknar en pacifistisk politik. Som kommunister har vi våra bestämda åsikter om denna pacifism, åsikter som det här är helt överflödigt att utveckla. Det är klart att vi inte beger oss till Genua som kommunister, utan som affärsmän. Vi måste driva handel och de måste driva handel. Vi önskar att handeln skall vara fördelaktig för oss, och de önskar att den skall vara fördelaktig för dem. Hur kampen kommer att utveckla sig blir – om också i mindre grad – beroende av våra diplomaters skicklighet.

Eftersom vi beger oss till Genua som affärsmän är det självfallet inte likgiltigt för oss, om vi har att göra med de representanter för det borgerliga lägret, som föredrar ett militärt avgörande av frågan, eller med de representanter för det borgerliga lägret, som dras åt pacifismen, även om denna är av sämsta sort och ur kommunistisk synvinkel inte tål den

ringaste kritik. I alla händelser skulle det vara en dålig affärsman som inte kunde förstå denna distinktion och uppnå praktiska resultat genom att anpassa sin taktik härefter.

Vi beger oss till Genua i det praktiska syftet att utvidga handeln och skapa betingelser för dess utveckling på det mest omfattande och framgångsrika sätt. Men vi kan ingalunda garantera att Genuakonferensen kröns med framgång. Att göra detta skulle vara löjligt och orimligt. Jag måste dock säga att jag även med den mest nyktra och försiktiga värdering av de möjligheter Genua nu erbjuder ändå tror att man utan överdrift kan säga att vi kommer att uppnå vårt syfte.

Genom Genua – om våra samtalspartner där kommer att vara intelligent nog och inte alltför envisa; utan Genua – om de skulle få för sig att vara envisa. Men vårt syfte kommer vi att uppnå!

Alla kapitalistiska stormakters oavvisliga, trängande, praktiska och under de senaste åren skarpt framträdande intressen kräver att handeln med Ryssland utvecklas, regleras och utvidgas. Och när sådana intressen är förhanden kan man tvista, gräla och vara oense i olika kombinationer – det är till och med ytterst sannolikt att det kommer att gå så långt som till oenighet –men det oaktat kommer slutligen denna grundläggande ekonomiska nödvändighet att själv bana sig väg. Och jag tror att vi i detta avseende kan vara lugna. Jag går inte i borgen för tidpunkten, jag går inte i borgen för framgången, men just på detta möte kan vi tämligen säkert säga att utvecklingen av normala handelsförbindelser mellan sovjetrepubliken och hela den övriga kapitalistiska världen oundvikligen kommer att fortsätta. Vilka avbrott som därvid är möjliga, det skall jag dröja vid på ett annat ställe i rapporten, men jag tror att det var allt som behövde sägas om Genua.

Det är självklart att de kamrater, som önskar att mer ingående tränga in i frågan och inte nöjer sig med den lista över delegationsmedlemmar som publicerats i tidningarna, kan välja ett utskott eller en sektion och ta del av allt CK-material, brevväxlingen och direktiven.

Detaljerna har vi givetvis skisserat villkorligt, ty ännu vet ingen exakt vem som kommer att sitta vid förhandlingsbordet i Genua och vilka betingelser eller förhandsvillkor eller förbehåll som kommer att framläggas. Att här analysera allt detta skulle vara i högsta grad onyttigt och jag tror till och med praktiskt omöjligt. Kongressen har som sagt genom en sektion eller ett utskott full möjlighet att samla alla dokument i denna fråga, såväl de offentliggjorda som de som befinner sig hos CK.

Det sagda får räcka, eftersom jag är övertygad om att våra största svårigheter inte är förknippade med denna fråga. Det är inte på detta som hela partiet främst måste rikta sin uppmärksamhet. Den borgerliga pressen i Europa överdriver och blåser avsiktligt och medvetet upp betydelsen av denna konferens för att bedra de arbetande massorna (så gör alltid nio tiondelar av hela den borgerliga pressen i alla dessa fria, demokratiska länder och republiker). Vi har gett efter en aning för denna press. Som vanligt ger våra tidningar ännu efter för de gamla borgerliga traditionerna och vill inte växla över i nya, socialistiska spår, och vi har gjort mera väsen av denna sak än den förtjänar. För kommunister, särskilt de som genomlevt så allvarliga år som vi sedan 1917 och bevittnat så allvarliga politiska kombinationer, som vi sett sedan dess, erbjuder Genua i själva verket inga stora svårigheter. Jag kan inte erinra mig att några som helst meningsskiljaktigheter eller tvister i denna fråga förekommit vare sig inom CK eller inom partiet. Det är naturligt, ty här finns ur kommunisternas synvinkel inget diskutabelt – inte ens om man tänker på de olika schatteringarna bland dem. Vi beger oss till Genua – jag upprepar det – som affärsmän för att uppnå de gynnsammaste formerna för en utveckling av handeln, vilken har börjat, vilken fortsätter och vilken oundvikligen kommer att utvecklas, även om det skulle lyckas någon att med våld avbryta den för en eller annan tid.

Jag inskränker mig därför till dessa korta anmärkningar om Genua och övergår till vad som enligt min mening är de viktigaste politiska frågorna under det år som gått och det år som kommer. Jag tycker att vi i CK:s politiska verksamhetsberättelse bör tala mindre om det som hänt under detta år och mer om de politiska lärdomar vi hämtat under verksamhetsåret (vilket i varje fall jag brukar göra), om de viktigaste, grundläggande lärdomarna, för att riktigt fastställa vår politik för nästa år, för att lära något av det gångna året.

Den viktigaste frågan är naturligtvis den nya ekonomiska politiken. Hela verksamhetsåret har gått i dess tecken. Om vi under detta år gjort någon stor, betydelsefull och bestående landvinning (vilket jag ännu inte är riktigt säker på), så är det bara det att vi lärt oss något om denna nya ekonomiska politikens principer. Och även om vi endast lärt oss mycket litet, så har vi på den nya ekonomiska politikens område under det gångna året lärt oss utomordentligt mycket. Och provet på om vi verkligen lärt oss något och i så fall hur mycket, det kommer förmodligen att ställas redan av den närmaste händelseutvecklingen, av händelser av sådan art som i ytterst ringa grad kan påverkas av vår vilja, t ex den förestående finanskrisen. Det viktigaste man måste ha i minnet i fråga om vår nya ekonomiska politik såsom grundvalen för alla resonemang samt för att värdera erfarenheterna under året och för att vinna praktiska lärdomar för det kommande året är enligt min mening följande tre punkter.

För det första är den nya ekonomiska politiken framför allt viktig för oss som ett prov på om vi verkligen uppnått en anknytning till bondehushållningen. Under den föregående utvecklingsperioden i vår revolution, då all uppmärksamhet och alla krafter huvudsakligen var inriktade på eller nästan helt upptagna av uppgiften att slå tillbaka invasionen, kunde vi inte i tillbörlig grad ägna våra tankar åt denna anknytning – vi hade annat att syssla med. Vi kunde och måste i viss grad försumma detta, eftersom vi stod inför den ytterst brådskande och omedelbart överhängande uppgiften att avvärja faran för att omedelbart strypas av världsimperialismens mäktiga krafter.

Övergången till den nya ekonomiska politiken beslutades på den förra kongressen med enastående enhällighet, rentav med större enhällighet än andra frågor avgjorts i vårt parti (vilket, det måste man erkänna, överhuvud taget utmärker sig för stor enhällighet). Denna enstämmighet visade att det nu blivit absolut nödvändigt att på ett nytt sätt gripa sig an med den socialistiska ekonomin. Personer, som var av olika mening i många frågor och som värderade läget utifrån olika ståndpunkter, drog enhälligt, mycket snabbt och utan minsta tvekan slutsatsen att vi saknade en riktig väg till den socialistiska ekonomin, till uppbyggandet av dess grundval, och att det enda sättet att finna denna väg var den nya ekonomiska politiken. På grund av den militära och den politiska händelseutvecklingen, på grund av kapitalismens utveckling i det gamla kultiverade västern och de sociala och politiska betingelsernas utveckling i kolonierna blev vi de första som slog en bräscher i den gamla borgerliga världen, och det vid en tidpunkt då vårt land ekonomiskt var om inte det mest efterblivna, så dock ett av de mest efterblivna länderna. Det överväldigande flertalet bönder i vårt land bedriver individuellt småbruk. Det som vi genast kunde förverkliga av vårt program för det kommunistiska samhällets uppbyggande låg i viss mån vid sidan om de breda bondemassornas verksamhet, vilka vi ålade mycket tunga förpliktelser med hänvisning till att kriget inte tillät någon tvekan härvidlag. Och detta argument accepterades också i stort sett av bönderna, trots de fel vi inte kunde undgå att göra. I det stora hela insåg och förstod bondemassorna, att de väldiga bördor som lades på dem var nödvändiga för att vi skulle kunna försvara arbetar- och bondemakten mot godsägarna, för att vi inte skulle kvävas av den kapitalistiska invasionen, vilken hotade att beröva oss alla revolutionens vinningar. Men det fanns ingen anknytning mellan bondeekonomin och den ekonomi som byggdes upp i de nationaliserade, socialiserade fabriker och verkstäderna och i sovchoserna.

Det såg vi klart på partiets förra kongress. Det såg vi så klart att det inte rådde någon tvekan inom partiet om att en ny ekonomisk politik var oundgänglig.

Det är skrattretande att se hur detta vårt beslut värderats i den oerhört rikliga tidningsflora som odlas av allehanda ryska partier i utlandet. Skillnaden mellan dessa värderingar är minimal: de lever i det förgångna och påstår än idag att vänsterkommunisterna fortfarande är motståndare till den nya ekonomiska politiken. År 1921 erinrar de sig vad som hände 1918 och vad våra vänsterkommunister själva glömt, och det håller de på och tuggar och idisslar än idag och försäkrar att de där bolsjevikerna som bekant är baksluga och falska människor; de döljer ju för Europa att det finns meningsskiljaktigheter i deras egna led. När man läser detta tänker man: de kan gärna få fortsätta med att lura sig själva. Om de har sådana föreställningar om det som sker hos oss, så ger det en uppfattning om omdömesförmågan hos dessa förment bildade gamlingar som nu stuckit till utlandet. Vi vet att det inte rått några meningsskiljaktigheter bland oss, och detta därför att alla var på det klara med den praktiska nödvändigheten av att på ett annat sätt gripa sig an med uppgiften att lägga grunden till en socialistisk ekonomi.

Det fanns inte någon anknytning mellan den nya ekonomi vi försökte skapa och bondeekonomin. Finns den idag? Nej, inte än. Vi endast närmar oss den. Hela den nya ekonomiska politikens betydelse, vilken man ännu ofta i vår press fortsätter att söka på alla möjliga ställen, bara inte där man bör söka den – hela dess betydelse går ut på en enda sak: att försöka upprätta en anknytning mellan den nya hushållning, som vi med väldiga ansträngningar håller på att skapa, och bondeekonomin. Och däri ligger vår förtjänst. Utan detta skulle vi inte vara kommunister och revolutionärer.

Vi började bygga den nya ekonomin på ett helt nytt sätt, utan att ta hänsyn till något gammalt. Och om vi inte hade börjat bygga den skulle vi ha blivit i grund slagna redan under de första månaderna, redan under de första åren. Men den omständigheten att vi började bygga den nya ekonomin med sådan absolut djärvhet betyder inte alls att vi nödvändigtvis måste fortsätta på samma sätt. Av vilken anledning skulle vi göra det? Det finns ingen sådan anledning.

Vi har från första början sagt, att vi måste utföra ett heltigenom nytt verk och att om vi inte snabbt får hjälp av våra kamrater, arbetarna i de kapitalistiskt mer utvecklade länderna, kommer vårt verk att bli otroligt svårt och otvivelaktigt behäftat med en rad fel. Huvudsaken är att lugnt kunna se var sådana fel begåtts och göra om allt från början. Om vi gör om allt från början, inte bara två utan till och med många gånger, så kommer det att visa att vi betraktar vår uppgift, den största i världen, utan fördomar och med nykter blick.

Det viktigaste i frågan om den nya ekonomiska politiken är nu att riktigt tillägna sig erfarenheterna från det år som gått. Det måste vi göra och det vill vi göra. Och om vi till varje pris vill uppnå detta (och vi vill det och vi kommer att uppnå det!), så måste vi veta att uppgiften för NEP, den grundläggande, avgörande, allt annat överskuggande uppgiften är att upprätta en anknytning mellan den nya ekonomi som vi börjat bygga (mycket dåligt, mycket oskickligt, men i alla fall börjat bygga, på grundvalen av en fullständigt ny, socialistisk ekonomi, en ny produktion, en ny fördelning) å ena sidan och å andra sidan bondeekonomin som ger utkomst åt miljoner och åter miljoner bönder.

Denna anknytning har inte funnits, och det är den vi framför allt måste skapa. Allt måste underordnas detta. Det återstår oss ännu att utreda i vad mån det lyckats den nya ekonomiska politiken att skapa denna anknytning utan att förstöra det som vi så oskickligt har börjat bygga.

Vi bygger vår ekonomi tillsammans med bönderna. Vi måste ändra om den upprepade gånger och organisera den på ett sådant sätt, att en anknytning uppstår mellan vårt socialistiska arbete

i storindustrin och i jordbruket och det arbete som varje bonde är sysselsatt med och som han bedriver så gott han kan, kämpande mot nöden och utan att filosofera (ty hur skulle han ha tid att filosofera när det gäller att klara sig och undkomma den direkta faran för en kvalfull svältdöd?).

Vi måste visa fram denna anknytning, så att vi klart ser den, så att hela folket ser den, så att hela bondemassan ser att det finns en förbindelse mellan deras tunga, oerhört ruinerade, oerhört utarmade, plågsamma liv nu och det arbete som bedrivs i avlägsna socialistiska ideals namn. Vi måste få en vanlig enkel arbetande människa att förstå, att hon fått en viss förbättring, och det på ett annat sätt än när ett fåtal av bönderna fick förbättringar under gods-ägarväldets och kapitalismens epok, då varje förbättring (utan tvivel förekom det förbättringar och mycket betydande sådana då) var förknippad med att bonden hånades, skymfades och bespottades och att massorna utsattes för ett överväld som ingen av bönderna glömt och inte på decennier kommer att glömma i Ryssland. Vårt mål är att upprätta en anknytning, att i handling bevisa för bonden att det som vi börjar med är något förståeligt, bekant och uppnåeligt för honom trots all hans nöd nu, och inte något från bondens synpunkt sett avlägset och fantastiskt. Vårt mål är att bevisa att vi kan hjälpa honom, att kommunisterna redan nu, då småbonden befinner sig i ett svårt läge, då han är ruinerad, utarmad och lider av gnagande hunger, hjälper honom i handling. Antingen kommer vi att bevisa detta eller också kommer han att be oss dra åt helvete. Detta är helt oundvikligt.

Där har vi den nya ekonomiska politikens betydelse, där har vi grundvalen för hela vår politik. Det är den för oss viktigaste lärdomen under hela det gångna året beträffande tillämpningen av den nya ekonomiska politiken och vårt så att säga viktigaste politiska rättesnöre för det år som kommer. Bonden beviljar oss kredit och kan naturligtvis inte göra annat efter vad han genomlevat. Till sin stora massa lever och menar bönderna så här: ”Nå, om ni inte kan göra det, så väntar vi, kanhända kommer ni att lära er.” Men denna kredit kan inte gälla för alltid.

Detta måste vi veta, och även om vi fått kredit måste vi ha litet mer bråttom. Vi måste veta att det ögonblick närmar sig då bondelandet inte längre ger oss kredit, då det för att använda en affärsterm begär kontanter. ”Och nu, efter så många månaders och så många års uppskov har ni, våra kära styresmän, dock kommit på det riktigaste och säkraste medlet att hjälpa oss ut ur nöden, eländet, svälten och ruinen. Ni kan det, det har ni bevisat.” Detta är den examen vi oundvikligen närmar oss, och denna examen kommer i sista hand att avgöra allt: såväl NEP:s öde som den kommunistiska maktens öde i Ryssland.

Kommer vi att kunna slutföra vår omedelbara uppgift eller inte? Duger den nya ekonomiska politiken något till eller inte? Om reträtten visar sig vara riktig, måste vi efter reträtten sluta oss samman med bondemassorna och tillsammans med dem, hundra gånger långsammare men i gengäld fast och orubbligt marschera framåt, för att de alltid skall se att vi likväl rör oss framåt. Då kommer vår sak att bli absolut oövervinnlig, och ingen kraft i världen kommer att besegra oss. Hittills, under det första året, har vi ännu inte uppnått detta. Det måste sägas rent ut. Och jag är djupt övertygad om (och vår nya ekonomiska politik gör det möjligt att helt klart och bestämt dra denna slutsats) att ifall vi inser hela den väldiga fara som NEP inrymmer och inriktar alla våra krafter på de svaga punkterna, så kommer vi att lösa denna uppgift.

Det gäller att sluta sig samman med bondemassorna, med de vanliga arbetande bönderna, och börja marschera framåt omätligt, oändligt mycket långsammare än vi drömde om, men i gengäld på ett sådant sätt att hela massan faktiskt följer oss. I så fall kommer vi att i sinom tid gå så mycket snabbare framåt att vi inte ens kan drömma om det. Detta är enligt min mening den första grundläggande politiska lärdomen av den nya ekonomiska politiken.

Den andra, mera speciella lärdomen, är prövningen av de statliga och de kapitalistiska företagen genom konkurrens. I vårt land bildas nu blandade bolag – dem skall jag dröja vid

litet mer längre fram – vilka liksom hela vår statliga handel och hela vår nya ekonomiska politik innebär att vi kommunister använder kommersiella metoder, kapitalistiska metoder. De har också den betydelsen att man här får till stånd en praktisk konkurrens mellan de kapitalistiska metoderna och våra metoder. Jämför dem i praktiken. Hittills har vi skrivit program och gett löften. På sin tid var detta absolut nödvändigt. Utan program och löften kan man inte börja en världsrevolution. Om vitgardisterna och bland dem mensjevnikerna rasar mot oss för detta, så visar det bara att mensjevnikerna och socialisterna i Andra och 2½-internationalen inte har det minsta begrepp om hur en revolution överhuvud taget utvecklas. Annorlunda än på detta sätt kunde vi inte börja.

Men för närvarande ligger saken så till att vi måste få till stånd en ordentlig prövning av vårt arbete. Det rör sig inte om den kontroll som utförs av kontrollinstitutioner som kommunisterna själva inrättat, hur förträffliga och hur nära idealet dessa institutioner än må vara såväl inom sovjetsystemet som i partisystemet. En sådan kontroll är löjeväckande utifrån bondeekonomins verkliga behov, även om den inte alls är det från vårt uppbyggnadsarbets synpunkt. Dessa kontrollinstitutioner håller vi nu på att upprätta, men det är inte denna kontroll jag avser nu utan en annan kontroll, en prövning med utgångspunkt i hela ekonomin.

Kapitalisten förstod sig på att sköta försörjningen. Han gjorde det dåligt, han gjorde det som en rövare, han skymfde oss, han plundrade oss. Detta vet de vanliga arbetarna och bönderna, vilka inte resonerar om kommunismen, eftersom de inte vet vad det är för något.

”Kapitalisterna förstod sig i alla fall på att sköta försörjningen, men gör ni det? Nej, det gör ni inte.” Sådana röster kunde man höra förra våren, inte alltid klart urskiljbart, men de utgjorde bakgrunden till hela krisen ifjol våras. ”Ni är förträffliga människor, men den uppgift som ni gripit er an med förstår ni er inte på att lösa.” Det är den ytterst enkla men också i högsta grad förintande kritik, som bönderna och genom bönderna en hel rad arbetarskikt förra året riktade mot kommunistiska partiet. Och det är därför denna gamla punkt i frågan om NEP får en sådan betydelse.

Det är en verklig prövning som behövs. Vid sidan av oss opererar kapitalisten, han opererar som en rövare och höstar in profiter, men han förstår sin sak. Men ni – ni försöker på ett nytt sätt: ni gör inga profiter, era principer är kommunistiska, era ideal är vackra, de är skrivna så att ni förtjänar att levande tas upp i himmelen – men kan ni få saker gjorda? Det behövs en prövning, en verklig prövning, och inte en kontroll i den meningen att centrala kontrollkommissionen anställer en undersökning och utdelar en tillrättavisning och allryska centrala exekutivkommittén bestämmer ett straff. Nej, vi behöver en verklig prövning ur folkushållningens synvinkel.

Kommunisterna har fått alla möjliga uppskov och mera kredit än någon annan regering någonsin fått. Naturligtvis hjälpte kommunisterna till vid befrielsen från kapitalisterna och godsägarna. Bönderna uppskattar detta, och de har också gett uppskov på kredit, men allt för en viss tid. Och sedan kommer kontrollen: kan ni sköta ekonomin lika bra som de andra? Den gamle kapitalisten kan den saken, men inte ni.

Det var den första lärdomen, den första huvuddelen av CK:s politiska verksamhetsberättelse. Vi kan inte sköta ekonomin. Det har bevisats under året. Jag skulle gärna vilja ta några stats-truster (för att uttrycka mig på det vackra ryska språk som Turgenev så prisade) som exempel och visa hur vi sköter ekonomin.

Av en rad orsaker, i hög grad på grund av sjukdom, har jag tyvärr inte kunnat utarbeta denna del av verksamhetsberättelsen och kan endast ge uttryck åt min övertygelse, som grundar sig på iakttagelser av vad som sker. Under det senaste året har vi helt klart bevisat att vi inte kan sköta hushållningen. Det är den viktigaste lärdomen. Antingen kommer vi under nästa år att

bevisa motsatsen, eller också kommer sovjetmakten inte att kunna existera. Och det allra farligaste är att inte alla är medvetna om detta. Om alla kommunister, ansvariga funktionärer, vore klart medvetna om att vi inte kan leda ekonomin och att vi alltså måste börja lära oss från början – då skulle segern vara vår. Detta skulle enligt min mening vara en grundläggande, fundamental slutsats. Men man inser inte detta utan är övertygad om att om någon tänker så, så är det okunnigt folk, som inte studerat kommunismen, som man säger, och som kanske en dag kommer att förstå, att lära sig. Det kan jag emellertid inte hålla med om, vad frågan gäller är inte att bonden eller den partilöse arbetaren inte har studerat kommunism, utan den gäller att den tid är förbi, då uppgiften var att utveckla ett program och att mana folket att förverkliga detta väldiga program. Den tiden är förbi, nu måste ni bevisa att ni i det nuvarande svåra läget kan ge arbetarna och bönderna praktisk ekonomisk hjälp, så att de ser att ni hållit stånd i konkurrensen.

De blandade bolag som vi börjat bilda och som såväl privatkapitalister – ryska och utländska – som kommunister deltar i, dessa bolag är en av de former i vilka vi på ett riktigt sätt kan organisera konkurrens samt lära oss och visa, att vi lika bra som kapitalisterna förstår att upprätta en anknytning till bondeekonomin, att vi kan tillfredsställa dess behov, kan hjälpa bonden att gå framåt, bonden just sådan han nu är i all sin efterblivenhet, ty att på kort tid göra om honom är omöjligt.

Det är en sådan sorts konkurrens vi står inför som en absolut oavvislig uppgift. Detta är kärnpunkten i den nya ekonomiska politiken och enligt min övertygelse huvudinnehållet i partiets politik. Rent politiska frågor och svårigheter har vi hur många som helst. Ni känner dem också: både Genua och interventionsfaran. Svårigheterna är väldiga, men de är alla försvinnande små i jämförelse med de ekonomiska svårigheterna. På det politiska området vet vi redan hur sakerna skall skötas, där har vi lärt oss åtskilligt och provat den borgerliga diplomatin. Det är en sak som mensjevikerna i femton år lärt oss och därvid bibringat oss en del nyttigt. Det är inget nytt.

Men här har vi något som vi måste göra på det ekonomiska området. Nu gäller det att hålla stånd i konkurrens med en vanlig affärsföreståndare, en vanlig kapitalist, en köpman, som kommer att gå till bonden utan att diskutera kommunism. Tänk er bara, han börjar inte diskutera kommunism, utan vad han säger är att om det är nödvändigt att anskaffa något, att göra en affär riktigt, att kunna bygga, så kommer jag väl att bygga dyrt, men kommunisterna kommer kanske att bygga dyrare, kanske tio gånger så dyrt. Det är den agitation som nu utgör kärnan i det hela, det är här ekonomin har sin rot.

Jag upprepar: uppskovet och krediten har vi fått av folket tack vare vår riktiga politik, och detta är – för att uttrycka sig på NEP-språk – växlar som emellertid inte har daterats. Och av vad som står där kan man inte utläsa när de kommer att presenteras för inlösen. Där har vi faran, det är det säregna som skiljer dessa politiska växlar från vanliga affärsväxlar. På detta måste vi rikta all vår uppmärksamhet och inte slå oss till ro med att det överallt i statstrusterna och i de blandade bolagen finns ansvarsfulla och utmärkta kommunister. Det är till ingen nytta, ty de förstår sig inte på hushållning och är i detta avseende sämre än en vanlig kapitalistisk föreståndare, som genomgått den skola en stor fabrik eller en stor firma utgör. Detta inser vi inte, här har den kommunistiska högfärden "komtjvanstvo" för att uttrycka sig på samma stora ryska språk – blivit kvar. Saken är den att den ansvarige kommunisten – även den bäste, uppenbart hederlige och hängivne, som inte knäcktes av straffarbete och inte fruktade döden – inte kan driva handel, ty han är ingen affärsman, han har inte lärt sig och vill inte heller lära sig det, och han förstår inte att man måste börja ända från början. Han, kommunisten, revolutionären, som gjort den väldigaste revolutionen i världen, på vilken om inte fyrtio pyramider så dock fyrtio europeiska länder blickar med hopp om befrielse från kapitalismen – han måste lära sig av en vanlig affärsföreståndare. Denne har emellertid

sprungit på marknaden i tio år och kan sin sak, under det att han, den ansvarige kommunisten och hängivne revolutionären, inte känner till den och inte ens vet att han inte känner till den.

Och nu, kamrater, om vi avhjälpel åtminstone denna elementära okunnighet, så blir det en väldig seger. Vi måste lämna denna kongress med insikten att vi inte kände till detta, och vi skall lära oss från början. Vi har ju i alla fall inte upphört att vara revolutionärer (även om många säger, och rentav med visst fog, att vi har byråkratiserats), och vi är i stånd att förstå det enkla faktum att man i ett nytt och ovanligt svårt verk måste kunna börja om från början flera gånger: om du, sedan du börjat, råkat in i en återvändsgränd, så börja om på nytt, gör om saken tio gånger, men nå ditt mål, utan att göra dig viktig, utan att yvas över att du är kommunist, ty där finns en eller annan partilös föreståndare och kanske vitgardist, säkert är han vitgardist, som förstår sig på en sak som det är ekonomiskt nödvändigt att till varje pris göra, men som du inte kan göra. Om du, en ansvarig kommunist som har hundratals grader och titlar och bär kommunistiska och sovjetiska ordnar – om du förstår detta kommer du att nå ditt mål, ty det är en sak som man kan lära sig.

Vi har en del framgångar, även om de är mycket små, att anteckna under det gångna året, men de är som sagt försvinnande små. Det viktigaste är att det saknas insikt och en vida spridd, av alla kommunister delad övertygelse om att den ryske ansvarige och hängivne kommunisten för närvarande vet mindre om denna sak än vilken som helst gammal föreståndare. Det är nödvändigt – jag upprepar det – att börja lära från början. Inser vi detta, så kommer vi att bestå provet, och det är ett allvarligt prov som den annalkande finanskrisen förbereder, ett prov som förbereds av den ryska och internationella marknaden, vilken vi är underkastade, till vilken vi är bundna, från vilken vi inte kan slita oss lösa. Det är ett allvarligt prov, eftersom vi här kan bli slagna både ekonomiskt och politiskt.

Så står frågan och endast så, ty detta är en allvarlig tävlan och denna tävlan är avgörande. Vi har haft många utvägar och lösningar i våra politiska och ekonomiska svårigheter. Vi kan med stolthet berömma oss av att hittills ha förstått att utnyttja alla dessa utvägar och lösningar i olika kombinationer allt efter de olika omständigheterna, men nu har vi inte längre några utvägar. Tillåt mig att säga er detta utan varje överdrift, ty i denna mening är det verkligen ”den sista och avgörande striden”, inte mot den internationella kapitalismen – där återstår ännu många ”sista och avgörande strider” – nej, mot den ryska kapitalismen, den som växer upp ur böndernas småhushållning, som underhålls genom denna. Här står vi inom den närmaste framtiden inför en strid, och den exakta tiden för den kan inte fastställas. Här står vi inför en ”sista och avgörande strid”, här finns det inte längre några omvägar, vare sig politiska eller andra, eftersom detta är ett prov i konkurrens med privatkapitalet. Antingen klarar vi detta prov i konkurrens med privatkapitalet, eller också blir det ett fullständigt fiasko. För att klara detta prov har vi till vårt förfogande den politiska makten och en hel mängd av alla möjliga ekonomiska och andra resurser – allt vad ni vill, utom sakkunskap. Vi har ingen sakkunskap. Om vi drar denna enkla lärdom av erfarenheterna från det år som gått och låter den tjäna oss som rättesnöre under hela 1922, så kommer vi att övervinna även denna svårighet, trots att den är långt större än den föregående svårigheten, eftersom den finns hos oss själva. Det är inte detsamma som en yttre fiende. Denna svårighet består i att vi inte själva vill inse den obehagliga sanning, som påtvingats oss, att vi inte vill råka i det obehagliga läge vi måste acceptera, nämligen att börja lära oss från början. Detta är den andra lärdom som enligt min mening följer av den nya ekonomiska politiken.

Den tredje, kompletterande lärdomen gäller frågan om statskapitalismen. jag beklagar att kamrat Bucharin inte är närvarande på kongressen, jag skulle gärna vilja diskutera litet med honom, men det blir väl bäst att uppskjuta det till nästa kongress. Beträffande statskapitalismen gör vår press och vårt parti i allmänhet sig skyldiga till det felet, att vi hemfaller åt intellektualism, åt liberalism, och filosoferar om hur man skall uppfatta statskapitalismen och



tittar i gamla luntor. Men där talas om något helt annat. Där talas om den statskapitalism som förekommer under kapitalismen. Ingen enda bok har skrivits om den statskapitalism som förekommer under kommunismen. Inte ens Marx kom på iden att skriva ett enda ord om detta ämne, och han dog utan att efterlämna ett enda exakt citat eller några ovedersägliga anvisningar. Därför måste vi nu klara oss själva. Och om man i tankarna gör en allmän överblick över vad vår press skriver om statskapitalismen, som jag försökte göra när jag utarbetade denna verksamhetsberättelse, så kommer man till uppfattningen att pressen fullständigt skjuter förbi målet och riktar blicken åt ett helt annat håll.

Enligt hela den ekonomiska litteraturen är statskapitalism en kapitalism som förekommer i det kapitalistiska systemet, då statsmakten direkt underordnar det ena eller andra kapitalistiska företaget under sig. Men vi har en proletär stat. Den stöder sig på proletariatet, ger proletariatet alla politiska privilegier och drar genom proletariatet till sig bönderna med början i deras undre skikt (ni minns att vi har påbörjat detta arbete med fattigbondekommittéerna). Därför bringar statskapitalismen ytterst många ur fattningen. För att undgå detta måste man minnas det grundläggande, nämligen att statskapitalism i den form vi här har inte analyseras i någon teori eller bok av den enkla anledningen att alla vanliga begrepp, som är förknippade med detta ord är anpassade till den borgerliga makten i det kapitalistiska samhället. Men vi har ett samhälle som lämnat de kapitalistiska banorna och ännu inte kommit in i de nya banorna, och denna stat styrs inte av bourgeoisie utan av proletariatet. Vi vill inte inse, att när vi säger "staten" så är denna stat vi själva, proletariatet, arbetarklassens avantgarde. Statskapitalismen är en kapitalism som vi skall förmå att kringgärda, som vi skall förmå att hålla inom vissa gränser. Denna statskapitalism är förbunden med staten, men staten är arbetarna, den är arbetarnas framskridna del, den är avantgardet, den är vi själva.

Statskapitalismen är en kapitalism som vi måste sätta vissa gränser för, men det har vi ännu inte lärt oss att göra. Det är den springande punkten. Och det beror av oss hurdan denna statskapitalism kommer att bli. Politisk makt har vi tillräckligt, helt tillräckligt av; också de ekonomiska medel som vi förfogar över är tillräckliga. Otillräcklig är däremot sakkunskapen hos arbetarklassens avantgarde, som ställts i spetsen för att omedelbart leda och för att fastställa gränserna, för att avgränsa sig och för att underordna men inte för att bli underordnad. Här behövs endast sakkunskap, och den saknar vi.

Detta är en situation som är fullständigt enastående i historien: proletariatet, det revolutionära avantgardet, besitter en helt tillräcklig politisk makt, medan samtidigt statskapitalism existerar. Det väsentliga i frågan är att vi begriper, att detta är en kapitalism som vi kan och måste tillåta, som vi kan och måste begränsa, ty denna kapitalism är nödvändig för böndernas breda massor och för privatkapitalet, som måste driva handel på ett sådant sätt att böndernas behov tillfredsställs. Det hela måste ordnas så, att den kapitalistiska hushållningens och den kapitalistiska omsättningens vanliga förlopp möjliggörs, eftersom detta är nödvändigt för folket och ingen existens är möjlig utan detta. Inget annat är absolut nödvändigt för detta läger – allt det övriga kan de finna sig i. Kommunisterna, arbetarna, proletariatets medvetna del, ni som åtagit er att styra staten bör kunna inrätta det hela så, att den stat ni tagit i era händer fungerar enligt er vilja. Nu har vi ett år bakom oss och staten befinner sig i våra händer, men har den under den nya ekonomiska politiken fungerat enligt vår vilja detta år? Nej. Och vi vill inte erkänna att den inte har fungerat enligt vår vilja. Hur har den då fungerat? Bilen vägrar att lyda den hand som styr den. Det sitter en person vid ratten, men bilen går inte dit han vill utan i en helt annan riktning, som om den styrdes av något mystiskt, laglöst eller gud vet vad, kanske spekulanter eller privatkapitalister eller båda tillsammans. Bilen kör alltså inte alldeles och mycket ofta alldeles inte som den tror som sitter vid ratten. Det är det grundläggande som vi måste minnas i fråga om statskapitalism. På detta grundläggande område måste vi lära oss

från början, och först då vi helt tillägnat oss och uppfattat detta faktum kan vi gå i borgen för att vi kommer att lära oss det.

Jag övergår nu till frågan om att hejda reträtten, en fråga som jag hade anledning att beröra i mitt tal på metallarbetarkongressen. Jag har sedan dess inte stött på några invändningar, vare sig i partipressen eller i privata brev från kamrater eller i centralkommittén. Centralkommittén godkände min plan, och den gick ut på att även i centralkommitténs verksamhetsberättelse på denna kongress med all kraft understryka detta stopp för reträtten och be kongressen att nu i hela partiets namn ge motsvarande direktiv, som redan skulle vara bindande. Under ett helt år har vi retirerat. Nu måste vi i partiets namn säga halt! Det syfte som fullföljdes med reträtten har nåtts. Denna period närmar sig sitt slut eller är slut. Nu ställer vi upp ett annat mål – att omgruppera krafterna. Vi har kommit till en ny punkt, reträtten har i det stora hela genomförts i relativt god ordning. Det saknades visserligen inte röster från olika håll som ville förvandla reträtten till en panikartad flykt. Några påstod att vi på ett eller annat område inte genomfört återtagandet riktigt, exempelvis några representanter för den grupp som bar beteckningen ”arbetaroppositionen”. (Jag tror att de med orätt bar denna benämning.) Fulla av iver satte de kurs på en dörr men hamnade i en annan, vilket de nu tydligt och klart har upptäckt. Den gången såg de ej att deras verksamhet inte hjälpte oss att korrigera vår rörelse utan i själva verket endast spred panik och förhindrade att reträtten genomfördes disciplinerat.

En reträtt är en svår sak, särskilt för revolutionärer som är vana vid att gå till angrepp, särskilt om de under flera år blivit vana vid mycket framgångsrika angrepp, särskilt om de är omgivna av andra länders revolutionärer som endast drömmer om att gå till angrepp. När de såg att vi retirerade brast några av dem på ett rent av opassande och barnsligt sätt i gråt, som fallet var på Kommunistiska internationalens utvidgade exekutivkommittés senaste sammanträde. Ledda av de allra bästa kommunistiska känslor och strävanden brast några kamrater i gråt för att de utmärkta ryska kommunisterna – tänk bara! – retirerade. Kanhända har det nu blivit svårt för mig att sätta mig in i denna västeuropeiska mentalitet, ehuru jag levit tillräckligt många år i dessa härliga demokratiska länder som emigrant. Eller kanhända är det ur deras synvinkel verkligen så svårt att förstå, att de måste brista i gråt. Vi har i varje fall inte tid med sentimentaliteten. För oss var det klart, att just därför att vi under så många år så framgångsrikt gått till offensiv och hemfört så många enastående segrar (och allt detta i ett land som var otroligt ruinerat och saknade alla materiella förutsättningar!) var det, eftersom vi erövat så mycket, absolut nödvändigt för oss att retirera för att befästa denna offensiv. Vi kunde inte hålla de ställningar som vi tagit med storm. Å andra sidan var det endast tack vare att vi, burna av vågen av arbetarnas och böndernas entusiasm, med storm hade erövat så oerhört mycket som vi hade så mycket utrymme att vi kunde retirera mycket långt och idag kan retirera ännu längre, utan att på något sätt förlora det viktigaste och grundläggande. Reträtten har på det hela taget genomförts i tillräckligt god ordning, ehuru panikröster, bl a från ”arbetaroppositionen” (och däri ligger den största skada den gjorde!), delvis medförde avvikelser, disciplinbrott och störningar under reträtten. Det farligaste vid en reträtt är panik. Om en hel armé (jag talar här i bildlig mening) retirerar, så kan det inte råda samma stämning inom den som när alla rycker fram. Man kommer då överallt att träffa på en i viss mån tryckt stämning. Vi har rentav haft poeter som skrev att det rådde både hunger och köld i Moskva; medan det tidigare var rent och vackert så är där nu handel och spekulation. Vi har en hel rad sådana poetiska alster.

Detta är naturligtvis följer av reträtten. Och det är här den stora faran lurar; att retirera efter en segerrik stor offensiv är oerhört svårt; här är förhållandena helt andra. Under en offensiv rusar alla av egen drift framåt, även om man inte upprätthåller disciplinen. Under en reträtt måste disciplinen vara mera medveten och är hundra gånger nödvändigare, ty när hela armén retirerar vet den inte, ser den inte var den kommer att stanna. Den ser bara återtagandet – ibland

behövs bara några panikröster för att alla skall ta till flykten. Här är faran oerhörd. Då det är fråga om en verklig armé som retirerar, så ställer man upp kulsprutor, och om den regelrätta reträtten övergår i en oordnad kommenderar man ”Eld!” Och det gör man rätt i.

Om folk, även ledda av de bästa motiv, sprider panik då vi genomför en oerhörd svår reträtt och då allt går ut på att bevara god ordning – då måste även de allra minsta brott mot disciplinen straffas strängt, hårt och skoningslöst. Detta gäller inte bara beträffande några av våra inre partiangelägenheter, utan i ännu högre grad beträffande sådana herrar som mensjevnikerna eller samtliga herrar från 2½-internationalen.

Jag läste i dagarna en artikel av kamrat Rákosi i nr 20 av Kommunistiska Internationalen om Otto Bauers nya bok – den Bauer, av vilken vi alla en gång har lärt men vilken efter kriget alldeles som Kautsky blivit en eländig kälkborgare. Bauer skriver nu: ”Du retirerar således mot kapitalism; vi har alltid sagt att det var en borgerlig revolution.”

Både mensjevnikerna och socialistrevolutionärerna, vilka alla förkunnar sådana saker, förvånar sig då vi säger att vi kommer att arkebusera folk för detta. De är häpna, men frågan är ju klar: när en armé retirerar behöver den hundra gånger starkare disciplin än under en offensiv, ty vid offensiven störtar alla framåt. Men om nu alla började rusa tillbaka skulle ju det betyda oundviklig och omedelbar undergång.

Att just i ett sådant ögonblick retirera i god ordning, noggrant fastställa gränsen för återtåget och inte råka i panik – det är det viktigaste. Och när mensjevniken säger: ”Ni retirerar nu, och jag har alltid varit för reträtt, jag är ense med er, jag hör till er, låt oss retirera tillsammans”, så svarar vi honom: ”För offentligt förfäktande av mensjevism måste våra revolutionsdomstolar döma till arkebusering, ty annars vore de inte våra domstolar utan gud vet vad.”

De kan inte alls förstå detta utan säger: ”Vilka diktatorsfasoner de har!” De tror alltså att vi förföljer mensjevnikerna för att de slogs mot oss i Genève. Men hade vi slagit in på den vägen skulle vi troligen inte ha kunnat hålla oss vid makten ens i två månader. En sådan förkunnelse, som framförs av Otto Bauer och ledarna för Andra och 2½-internationalen, av mensjevnikerna och socialistrevolutionärerna, ger verkligen uttryck åt deras natur: ”Revolutionen har gått för långt. Vi har alltid sagt detsamma som du säger idag. Tillåt oss att ännu en gång upprepa det.” Och vi svarar: ”Tillåt oss att ställa er framför en arkebuseringspluton för detta. Antingen får ni vara så goda och avhålla er från att ge uttryck åt era åsikter, eller också – om ni önskar ge uttryck åt era politiska åsikter i nuvarande läge, då vi befinner oss i en långt svårare situation än under de vitas direkta invasion – kommer vi, det får ni ursäkta, att behandla er som de värsta och skadligaste vitgardistelement.” Detta får vi inte glömma.

Då jag talar om att hejda reträtten, så vill jag därmed inte alls ha sagt att vi lärt oss att driva handel. Tvärtom, jag är av motsatt mening och man skulle ha missförstått mig, det skulle vara ett bevis på att jag inte vore i stånd att riktigt framställa mina tankar, om mitt tal kvarlämnade ett sådant intryck.

Vad det gäller är emellertid att göra slut på den nervositet, den beskäftighet som införandet av NEP medfört, att göra slut på strävan att göra allt på nytt och anpassa det. Vi har för närvarande en rad blandade bolag. Det är inte så många, det är sant. Det finns nio bolag som utländska kapitalister deltar i och som godkänts av utrikeshandelskommisariatet. Sokolnikovkommissionen har dessutom godkänt sex och Norra skogsförvaltningen två. För närvarande finns alltså sjutton bolag med ett kapital på många miljoner, vilka godkänts av skilda instanser. (Naturligtvis är det tillräckligt virrigt i våra instanser för att också förbiseenden skall vara möjliga.) Men i varje fall har vi nu bolag med ryska och utländska kapitalister. De är inte många. Denna blygsamma men praktiska början har visat att kommunisterna värderas efter vad de gjort i praktiken. Det här är inte en uppskattning av

sådana höga institutioner som centrala kontrollkommissionen och allryska centrala exekutivkommittén. Centrala kontrollkommissionen är naturligtvis en mycket bra institution, och vi kommer nu att ge den större makt. Men i alla händelser är det så, att då dessa institutioner prövar kommunister så – kan ni tänka er! – erkänns inte deras auktoritet på den internationella marknaden. (*Skratt*) Men när vanliga kapitalister, ryska och utländska, går in i blandade bolag tillsammans med kommunister säger vi: ”Vi kan i alla fall göra något, även om det är dåligt och oansenligt, men som en början har vi redan något.” Naturligtvis är det inte så mycket; tänk bara att det redan har gått ett år sedan vi proklamerade att vi skulle sätta in hela vår energi och vi påstås ha mycket energi) på denna uppgift, och efter ett år har vi endast sju bolag.

Detta visar hur fördömt klumpiga och tafatta vi är, hur mycket vi ännu lider av oblomovism, för vilken vi ännu oundvikligen kommer att få stryk. Men i alla händelser är början som sagt gjord, rekognosceringen har genomförts. Kapitalisterna skulle inte ha kommit till oss om det inte funnits elementära betingelser för deras verksamhet. Och även om det är en försvinnande liten del av kapitalisterna som kommit till oss, så visar redan detta att en delseger har vunnits.

Naturligtvis kommer de ännu att dra oss vid näsan i dessa bolag, dra oss vid näsan så att vi känner av det i flera år efteråt. Men det gör inget. Jag säger inte att detta är en seger, nej, det är en rekognoscering som visar att vi redan har ett operationsområde, ett stycke terräng, och att vi redan kan hejda reträtten.

Genom rekognosceringen har några få avtal ingåtts med kapitalisterna, men vi har i alla händelser ingått dem. Vi måste lära oss av detta och gå vidare. I denna mening är det dags att upphöra med att vara nervös, skrika och jakta. Man skriver till oss och ringer upp oss i det oändliga: ”Går det inte att omorganisera oss också, eftersom vi har NEP?” Alla är beskäftiga och det blir bara oreda; ingen sysslar med praktiskt arbete, utan alla diskuterar hur man skall anpassa sig till NEP, och det blir inget som helst resultat av det hela.

Men affärsmännen skrattar åt kommunisterna och säger antagligen: ”Tidigare hade de högsta övertalare, men nu har de högsta diskuterare.” Det råder inte det minsta tvivel om att kapitalisterna har gjort sig lustiga över oss för att vi varit för sent ute, för att vi missat en del. I denna mening säger jag att detta direktiv måste godkännas också i kongressens namn.

Reträtten är över. De viktigaste metoderna för arbetet med kapitalisterna har utstakats. Vi har exempel att tillgå, om än i obetydligt antal.

Sluta med klokskaperna och resonemangen om NEP! Låt poeterna skriva dikter, det är deras uppgift. Men de som sysslar med ekonomi skall sluta resonera om NEP och i stället öka antalet sådana bolag, se efter hur många kommunister som förmår ta upp konkurrens med kapitalisterna.

Reträtten är över. Nu gäller det att omgruppera krafterna. Det är det direktiv som kongressen måste utfärda och som skall göra slut på virrvarret och oredan. Lugna er, sluta vara förnumstiga, det kommer man bara att räkna er som ett minus. Visa i praktiken att du inte arbetar sämre än kapitalisterna. Kapitalisterna skapar en ekonomisk anknytning till bönderna för att berika sig; du å din sida måste anknyta till bondeekonomin för att stärka vår proletära stats ekonomiska makt. Du har det övertaget över kapitalisterna att statsmakten ligger i dina händer, att en hel rad ekonomiska medel står till ditt förfogande – du förstår bara inte att utnyttja dem. Betrakta saken nyktrare, lägg bort grannlåten, den högtidliga kommunistiska ornat, lär dig att göra enkla saker enkelt, så kommer vi att besegra privatkapitalisten. Vi har statsmakten, vi har en massa ekonomiska medel; om vi besegrar kapitalismen och skapar en anknytning till bondeekonomin, så kommer absolut ingen att kunna besegra oss. Och då kommer uppbyggandet av socialismen inte att bli en uppgift för den droppe i havet, som

kallas det kommunistiska partiet, utan för hela den arbetande massan. Då kommer den vanlige bonden att se att vi hjälper honom och då kommer han att följa oss. Även om denna framryckning går hundra gånger långsammare, så kommer den i gengäld att bli miljoner gånger fastare och säkrare.

Det är i denna mening man måste tala om att hejda reträtten, och det vore riktigt att i en eller annan form förvandla denna paroll till kongressbeslut.

Jag skulle i detta sammanhang vilja beröra frågan om vad bolsjevikernas nya ekonomiska politik är för något – evolution eller taktik? Så har frågan ställts av Smena Vechs anhängare, vilka som ni vet företräder en strömning som fått fast fot i ryska emigrantkretsar, en social och politisk strömning som leds av framstående kadettpolitiker, några ministrar ur den förutvarande koltjakregeringen – personer som kommit till övertygelsen att sovjetmakten bygger upp den ryska staten och därför måste stödjas. ”Men vad för en stat bygger sovjetmakten? Kommunisterna säger att det är en kommunistisk stat och försäkrar att den nya politiken är taktik; i ett svårt ögonblick kommer bolsjevikerna att lura privatkapitalisterna och sedan göra som de vill. Bolsjevikerna kan säga vad de behagar, men i själva verket är detta inte taktik utan evolution, en inre omvandling, de är på väg mot en vanlig borgerlig stat, och vi måste stödja dem. Historien går framåt på olika vägar.” Så resonerar Smena Vech-anshängarna.

Några av dem ger sig ut för att vara kommunister, men andra är mer öppenhjärtiga, bland dem Ustrjalov. Jag tror att han var minister i Koltjaks regering. Han är inte ense med sina kamrater utan säger: ”Ni kan säga vad ni vill om kommunismen, men jag hävdar att det inte är fråga om taktik utan om evolution.” Jag tror att denne Ustrjalov med denna sin öppenhjärtiga förklaring gör oss stor nytta. Hos oss är det så att vi – och särskilt jag på grund av min befattning – hör en massa salvelsefulla kommunistiska lögnar, ”kom-ljug”, vareviga dag, och ibland är det outhärdligt äckligt. Och så kommer nu i stället för detta ”kom-ljug” ett nummer av Smena Vech och säger rent ut: ”Det är inte alls så som ni inbillar er, i själva verket rutschar ni ner i det vanliga borgerliga träsket, där kommunistiska vimplar med alla möjliga slagord kommer att fladdra.” Detta är mycket nyttigt, ty det är inte en enkel upprepning av vad vi ständigt hör omkring oss, utan helt enkelt klassfiendens klassanning. Det är mycket nyttigt att läsa sådant, det har inte skrivits för att man brukar skriva så i den kommunistiska staten eller för att det är förbjudet att skriva annorlunda, utan därför att detta verkligen är klassanningen, grovt och öppet uttalad av klassfienden. ”Jag är för stöd åt sovjetmakten i Ryssland”, säger Ustrjalov, ehuru han var kadet och borgare och stödde interventionen, ”jag är för stöd åt sovjetmakten därför att den har beträtt en väg, på vilken den rullar fram till en vanlig borgerlig stat.”

Detta är en mycket nyttig sak som det förefaller mig nödvändigt att hålla i minnet. Det är långt bättre för oss när Smena Vech skriver så här än när en del av dess anhängare ger sig ut för att vara närapå kommunister, så att man på avstånd måhända har svårt att urskilja om de tror på gud eller på den kommunistiska revolutionen. Sådana öppenhjärtiga fiender är nyttiga, det måste sägas rent ut. Sådana ting som Ustrjalov talar om är möjliga, det måste sägas rent ut. Historien känner förvandlingar av alla möjliga slag; att lita på övertygelse,hängivenhet och andra förträffliga andliga egenskaper är något som absolut inte går i politiken. Det är få människor som besitter utomordentliga andliga egenskaper, men den historiska utgången avgörs av de gigantiska massorna, vilka ibland behandlar dessa fåtaliga människor ganska ohövligt, om dessa fåtaliga människor inte passar dem.

Många exempel finns på detta, och därför måste man välkomna denna öppenhjärtiga förklaring av Smena Vech. Fienden uttalar en klassanning då den påpekar den fara som hotar oss. Fienden eftersträvar att detta skall bli oundvikligt. Smena Vechs anhängare ger uttryck åt stämningar hos tusentals och tiotusentals av allehanda borgare eller sovjetjästemän som

deltar i vår nya ekonomiska politik. Detta är den grundläggande och verkliga faran. Och därför måste man ägna den största uppmärksamhet åt frågan om vem som i själva verket kommer att vinna. Jag talade om en tävlan. Något direkt angrepp mot oss är inte förhanden, ingen tar strupgrepp på oss. Hur det blir i morgon får vi se, men idag angriper man oss inte med vapen i hand. Inte desto mindre har kampen mot det kapitalistiska samhället blivit hundra gånger mera förbittrad och farlig, eftersom vi inte alltid klart kan urskilja vem som är vår fiende och vem som är vår vän.

När jag talade om kommunistisk tävlan var det inte de kommunistiska sympatierna, utan utvecklingen av de ekonomiska formerna och de sociala systemen jag tänkte på. Detta är ingen tävlan, det är en rasande, förtvivlad kamp, om inte den sista så dock nästan den sista kampen på liv och död mellan kapitalismen och kommunismen.

Och här måste vi klart ställa frågan – vari består vår styrka och vad är det som fattas oss? Politisk makt har vi fullt tillräckligt. Det finns väl knappast någon här som skulle vilja påstå att kommunisterna, att kommunistiska partiet inte har tillräckligt med makt i den ena eller andra praktiska frågan, i den ena eller andra affärsinstitutionen. Det finns personer som tänker så, men de har hopplöst blicken riktad mot gårdagen och förstår inte att man måste se framåt. Den grundläggande ekonomiska styrkan ligger i våra händer. Alla avgörande storföretag, järnvägar osv befinner sig i våra händer. Utarrenderingen spelar, hur utvecklad den än må vara på sina håll, i det stora hela en obetydlig roll, i det stora hela utgör detta en försvinnande liten del. Den ekonomiska styrka som den proletära staten i Ryssland besitter är fullt tillräcklig för att trygga övergången till kommunism. Vad är det då som fattas? Det är uppenbart: det fattas kultur hos det skikt kommunisterna som har hand om förvaltningen. Om vi tar Moskva med dess 4 700 kommunister i ansvarig ställning, och om vi tar det väldiga byråkratiska maskineriet, denna massa, så måste vi fråga oss: vem leder vem? Jag betvivlar i hög grad, att man kan säga att kommunisterna leder denna massa. Sanningen att säga leder de inte, utan blir ledda. Här har försiggått något liknande det som vi som barn fick höra på historietimmen. Man lärde oss: det händer att ett folk besegrar ett annat folk, och då är det folk som vunnit segrarfolket och det som kuvats det besegrade. Det är mycket enkelt och begripligt för var och en. Men vad sker med dessa folks kultur? Här är det inte så enkelt. Om det folk som segrat har en högre kultur än det besegrade folket, så tvingar det sin kultur på det besegrade folket, och om det är tvärtom, så förekommer det att den besegrade påtvingar erövraren sin kultur. Är det inte något liknande som skett i RSFSR:s huvudstad, har det inte blivit så att de 4 700 kommunisterna (nästan en hel armédivision, och samtliga de allra bästa) underkastat sig en främmande kultur? Här kunde man visserligen få det intrycket, att de besegrade är i besittning av en hög kultur. Men så är inte alls fallet. Deras kultur är eländig och obetydlig, men ändå har de mer kultur än vi. Hur ynkelig och eländig den än är, så är den dock större än hos våra ansvariga kommunistiska funktionärer, eftersom dessa saknar tillräcklig sakkunskap i förvaltningsfrågor. När kommunister sätts i ledningen för institutioner – och ibland skjuts de med avsikt skickligt fram av sabotörer som vill skaffa sig en firmaskylt – blir de ofta lurade. Det är ett erkännande som det är mycket obehagligt eller åtminstone inte särskilt behagligt att göra. Men jag tror att vi måste erkänna det, ty här vi idag frågans kärnpunkt. I detta utmynnar enligt min mening detta års politiska lärdomar, och i detta tecken kommer kampen att föras under 1922.

Kommer RSFSR:s och RKP:s ansvariga kommunister att kunna inse att de inte behärskar konsten att leda? Att de inbillar sig leda men i själva verket blir ledda? Inser de det, så kommer de naturligtvis att lära sig att leda, ty man kan lära sig denna konst. Men då måste man studera, och hos oss studerar man inte. Hos oss viftar man till höger och vänster med order och dekret, men resultatet blir inte alls det som man önskar.

Den tävlan och konkurrens, som vi ställde på dagordningen då vi proklamerade NEP, är en allvarlig tävlan. Det kan tyckas att den äger rum i alla statliga institutioner. I själva verket är den emellertid ytterligare en form av kamp mellan två mot varandra oförsonligt fientliga klasser. Den är ytterligare en form av kamp mellan bourgeoisin och proletariatet, den är en kamp som ännu inte slutförts, och kulturellt har den inte avgjorts ens i de centrala institutionerna i Moskva. Ideligen visar sig de borgerliga fackmännen förstå saken bättre än våra bästa kommunister som har hela makten, alla möjligheter till sitt förfogande men inte kan ta ett enda steg med sina rättigheter och sin makt.

Jag skulle vilja anföra ett citat ur en broschyr av Aleksandr Todorskij. Den gavs ut i staden Vesiegonsk (det är en häradstad i Tverguvernementet) till ettårsdagen av sovjetrevolutionen i Ryssland, den 7 november 1918, alltså för mycket länge sedan. Denne kamrat i Vesiegonsk är tydligen partimedlem – det är länge sedan jag läste broschyren och jag kan inte svära på att jag inte tar fel. Han berättar om hur han tog itu med att utrusta två sovjetfabriker, hur han drog in två borgare i arbetet och gjorde det på den tidens sätt: under hot om att beröva dem friheten och konfiskera all deras egendom. De drogs in i arbetet på att återuppbygga fabriken. Vi vet hur man drog in bourgeoisin i arbetet 1918 (*skratt*), så det är onödigt att närmare dröja vid detta; idag drar vi in den i arbetet med andra metoder. Men här är hans slutsats: ”Det här är ännu bara halva arbetet, det räcker inte med att besegra bourgeoisin, med att övermanna den. Vi måste också tvinga den att arbeta för oss.”

Det är utmärkt sagt. Det är utmärkt sagt, ty det visar att det till och med i Vesiegonsk, till och med år 1918 fanns en riktig uppfattning av förhållandet mellan det segerrika proletariatet och den besegrade bourgeoisin.

Att slå utsugaren på fingrarna, oskadliggöra och övermanna honom – det är bara halva arbetet. Men här i Moskva inbillar sig omkring 90 av 100 ansvariga funktionärer att detta är allt, det räcker med att övermanna, oskadliggöra och slå på fingrarna. Det som jag sade om mensjevikerna, socialistrevolutionärerna och vitgardisterna gick mycket ofta ut på att oskadliggöra, slå på fingrarna (och kanske inte bara på fingrarna, utan också på ett annat ställe) och övermanna. Men det är bara halva arbetet. Redan 1918, då kamraten i Vesiegonsk skrev det, var det halva uppgiften, och i dag är det rentav mindre än fjärdedelen. Vi måste tvinga dem och se till att dessa händer arbetar för oss, och inte så att ansvariga kommunister står i ledningen och bär höga titlar men seglar i bourgeoisins kölvatten. Det är det som är frågans kärnpunkt.

Att låta enbart kommunister bygga upp ett kommunistiskt samhälle är en barnslig, en heltigenom barnslig ide. Kommunisterna är en droppe i havet, en droppe i folkhavet. För att vi skall kunna föra folket in på vår väg räcker det inte med att vi riktigt fastställer vägen i världshistorisk riktning. I den meningen har vi fastställt vår väg absolut riktigt, varje stat kan bekräfta att vi bestämt den riktigt, och i vårt fosterland, i vårt land måste vi fastställa denna väg riktigt. Den bestäms inte bara genom den världshistoriska riktningen, utan också av om det blir någon intervention eller inte, om vi kommer att kunna ge bonden varor för hans spannmål eller inte. Bonden kommer att säga: ”Du är en bra karl, du har försvarat vårt fosterland och vi har lyssnat till dig, men om du inte förstår dig på ekonomi, så får du ge dig iväg. Ja, så kommer bonden att säga.

Vi kommunister kommer att kunna förvalta ekonomin om vi förstår att låta bourgeoisin bygga upp denna ekonomi, medan vi själva går i lära hos denna bourgeoisin och leder den på den väg vi vill. Men om en kommunist inbillar sig att han vet allt därför att han är en ansvarig kommunist – han har besegrat värre fiender än några affärsmän, vi har slagit dem på fronterna och det var mycket starkare fiender – så är det just sådana förhärskande stämningar som kommer att vålla oss stor skada.

Att oskadliggöra utsugaren, slå honom på fingrarna och övermanna honom är den minst viktiga sidan av vår uppgift. Det måste göras, och vår Statliga politiska förvaltning och våra domstolar måste göra det bättre än hittills och minnas att de är proletära domstolar, omgivna av fiender i hela världen. Den är inte svårt, det har vi i stort sett lärt oss. Här måste utövas ett visst tryck, men det är lätt.

Den andra delen av segern är emellertid att låta andra än kommunister bygga kommunism, att förstå att praktiskt göra det som är ekonomiskt nödvändigt, nämligen att finna vägen till en anknytning till bondeekonomin, att tillgodose bondens behov, så att han säger: ”Hur tungt, svårt och plågsamt det än är att svälta, så ser jag dock att statsmakten, även om den är ovanlig och skiljer sig från det vedertagna, bringar praktisk, verkligt påtaglig nytta.” Vårt mål måste bli att de talrika element, som är mångfaldigt överlägsna oss och som vi samarbetar med, skall arbeta på ett sådant sätt att vi kan iaktta deras arbete, att vi förstår detta arbete och låter dem utträtta något som är till nytta för kommunismen. Detta är kruxet i det nuvarande läget, ty även om enskilda kommunister både förstått och insett detta, så finner man inte bland de breda partimassorna denna insikt om nödvändigheten av att dra in de partilösa i arbetet. Hur många cirkulär har inte skrivits, hur mycket har det inte pratats om detta, men har något gjorts under årets lopp? Ingenting. På hundra kommittéer i vårt parti kan inte ens fem uppvisa några praktiska resultat. Så mycket ligger vi efter när det gäller de krav som nu står i tur, i så hög grad lever vi kvar i traditionerna från 1918 och 1919. Det var stora år, ett kolossalt världshistoriskt verk utfördes. Men om vi endast blickar tillbaka på dessa år och inte ser vilken uppgift som nu står på dagordningen, så skulle det betyda undergång, otvivelaktig, absolut undergång. Och kruxet är just att vi inte vill inse detta.

Jag skulle nu vilja anföra två praktiska exempel på vårt sätt att förvalta. Jag har redan sagt att det skulle vara riktigare att ta en av våra statliga trustar som exempel. Jag måste be om överseende för att jag inte kan använda denna riktiga metod, ty i så fall vore det nödvändigt att på det mest konkreta sätt studera materialet om minst en statlig trust. Detta har jag tyvärr inte haft möjlighet till och tar därför två smärre exempel. Det ena exemplet är att Moskvas konsumtionsförening anklagar utrikeshandelskommisariatet för byråkrati; det andra är från Donets-bäckenet.

Det första exemplet är inte särskilt lämpligt, men jag har ingen möjlighet att ta något bättre. Det får duga för att illustrera grundtanken. De senaste månaderna har jag, som ni vet genom tidningarna, inte haft möjlighet att direkt delta i arbetet, jag var varken i folkkommisariernas råd eller i centralkommittén. Under de tillfälliga och sällsynta besöken i Moskva uppmärksammade jag de förtvivlade och förskräckliga klagomålen mot folkkommisariatet för utrikeshandeln. Jag har aldrig ett ögonblick tvivlat på att utrikeshandelskommisariatet arbetar dåligt, att där råder byråkrati. Men då klagomålen blev särskilt förbittrade, försökte jag utreda saken. Jag tog ett konkret fall för att åtminstone en gång gå till botten med saken, reda ut hur det går till där, varför detta maskineri inte fungerar.

Moskvas konsumtionsförening behövde köpa konserver. En fransk medborgare dök upp och gjorde ett erbjudande. Jag vet inte om han gjorde det i den internationella politikens intressen och med ententeledarnas vetskap eller med Poincarés och andra sovjetfienders gillande (jag tror att våra historiker kommer att skapa klarhet i detta efter Genuakonferensen), men faktum är att den franska bourgeoisin medverkade inte bara teoretiskt utan också praktiskt, eftersom en representant för den dök upp i Moskva och sålde konserver. Moskva svälter, i sommar kommer det att bli ännu värre, inget kött har anskaffats och kommer – med tanke på vårt järnvägskommisariats allmänt kända egenskaper – troligen inte att anskaffas.

Köttkonserver erbjuds (naturligtvis om de nu inte är fullständigt skämda, något som först en kommande undersökning skall visa) mot sovjetpengar. Kan man tänka sig något enklare? Det



visar sig emellertid att om man resonerar på sovjetvis så är det inte alls enkelt. Jag hade inte möjlighet att personligen följa denna sak, men jag organiserade en utredning och har nu här en rapport om hur denna beryktade historia utvecklades. Den började med att politiska byrån i RKP:s CK den 11 februari efter ett referat av kamrat Kamenev antog en resolution om det önskvärda i att köpa livsmedel i utlandet. Naturligtvis, hur skulle ryska medborgare kunna lösa denna fråga utan politiska byrån i RKP:s CK! Tänk er bara: hur skulle 4 700 ansvariga funktionärer (och det är endast de registrerade) utan CK:s politiska byrå kunna avgöra frågan om att köpa livsmedel i utlandet? Detta skulle naturligtvis vara fantastiskt att föreställa sig. Kamrat Kamenev känner tydligen utmärkt väl vår politik och våra förhållanden, han litade därför inte alltför mycket på de många ansvariga funktionärerna, utan han började med att ta tjuren vid hornen – om inte tjuren så i varje fall politiska byrån och fick genast (jag har inte hört att någon diskussion skulle ha utbrutit) en resolution antagen: ”Utrikeshandelskommissariatets uppmärksamhet riktas på önskvärdheten av livsmedelsimport från utlandet, varvid tullavgifterna ...” osv. Utrikeshandelskommissariatets uppmärksamhet har väckts. Saken börjar komma igång. Detta var den 11 februari. Jag erinrar mig att jag råkade vara i Moskva de sista februaridagarna eller däromkring, och det jag först av allt hörde var moskvakamraternas klagorop, deras rentav förtvivlade klagorop. Vad är det fråga om? Vi kan omöjligt få köpa livsmedel. Varför det? Byråkratin i folkkommissariatet för utrikeshandeln. Jag hade inte på länge deltagit i arbetet och visste den gången inte att politiska byrån antagit en resolution i frågan, utan sade endast till kanslichefen: utred saken, skaffa fram papperen och visa det för mig. Och det hela slutade med att efter Krasins ankomst talade Kamenev med Krasin, saken ordnades och vi köpte konserverna. Slutet gott, allting gott.

Jag tvivlar inte det ringaste på att Kamenev och Krasin kan komma överens och att de kan riktigt bestämma den politiska kurs som politiska byrån i RKP:s CK kräver. Om den politiska linjen även i affärsfrågor avgjordes av Kamenev och Krasin, så skulle vi ha den bästa sovjetrepublik i världen, men det går inte för sig att vid varje affärsuppgörelse släpa fram Kamenev, en medlem av politiska byrån, och Krasin – den sistnämnde är upptagen av diplomatiska angelägenheter inför Genua, vilka krävt ett enormt, omätligt arbete – att släpa fram dessa kamrater för att köpa konserver av en fransk medborgare. Så får man inte arbeta. Det är inte nytt, inte ekonomiskt och inte politik det är rena hånet. Nu har jag rapporten om utredningen av denna fråga. Jag har till och med två rapporter: en utredning har gjorts av kanslichefen vid folkkommissariernas råd Gorbunov och hans medhjälpare Mirosjnikov, och en annan har gjorts av Statliga politiska förvaltningen. Varför Statliga politiska förvaltningen egentligen intresserade sig för denna sak vet jag inte, och jag är inte alldeles säker på att det är riktigt. Men jag skall inte dröja längre vid denna sak, eftersom jag fruktar att det då skulle behövas en ny utredning. Av vikt är endast att materialet samlats och att det nu är i mina händer.

Hur kom det sig att då jag i slutet av februari anlände till Moskva, så möttes jag av ett sannskyldigt klagotjut – ”Vi kan inte köpa konserver” – samtidigt som det i Libau låg en ångare med konserver och man t o m tog emot sovjetpengar för riktiga konserver? (*Skratt*) Om det inte visar sig att dessa konserver är fullständigt skämda (och jag understryker här ”om”, ty jag är inte helt säker på att jag inte då kommer att sätta igång en andra utredning, men om dess resultat får vi höra på en annan kongress) – alltså, om dessa konserver inte är skämda och är köpta, så frågar jag: hur kommer det sig att en sådan sak inte kunde ordnas utan Kamenev och Krasin? Av den rapport jag har framför mig erfar jag att en ansvarig kommunist bett en annan ansvarig kommunist att dra åt skogen. Av samma rapport får jag veta att en ansvarig kommunist sagt till en annan ansvarig kommunist: ”Jag kommer för framtiden inte att tala med er utan advokat.” När jag läste denna historia kom jag att tänka på hur jag för 25 år sedan, då jag var förvisad till Sibirien, fick tjänstgöra som advokat. Det gjorde jag illegalt, eftersom jag var administrativt förvisad och förbjuden att praktisera. Men då det inte fanns

några andra kom folk till mig och berättade om en del fall. Men det besvärligaste var att förstå vad frågan gällde. Där kom en gumma och började naturligtvis med att tala om släktingarna, och det var otroligt svårt att få ur henne vad saken gällde. Jag sade: ”Skaffa en kopia.” I stället berättade hon om en vit ko. Jag sade igen: ”Skaffa en kopia”, och då gick hon sin väg och sade: ”Utan kopia vill han inte höra nåt om den vita kon.” Sedan hade vi mycket roligt i vår koloni åt denna kopia. Men ett litet framsteg lyckades jag i alla fall få till stånd: när folk kom till mig hade de med sig en kopia, och jag kunde reda ut vad det gällde, varför de klagade och var skon klämde. Det var för 25 år sedan i Sibirien (på en plats där det var flera hundra verst till närmaste järnvägsstation).

Men varför behövdes det tre år efter revolutionen i sovjetrepublikens huvudstad två utredningar, Kamenevs och Krasins ingripande och politiska byråns direktiv för att köpa konserver? Vad var det som fattades? Politisk makt? Nej. Pengar anskaffades, så att både den ekonomiska och den politiska makten fanns. Alla institutioner fanns på ort och ställe. Vad var det som fattades? Det fattades kultur hos nittionio på hundra av funktionärerna i Moskvas konsumtionsförening – mot vilka jag inte har något att invända och vilka jag betraktar som utmärkta kommunister – och av funktionärerna i folkkommissariatet för utrikeshandeln. De var oförmögna att på det kultiverat sätt gripa sig an med saken.

När jag första gången hörde talas om det här sände jag ett skriftligt förslag till CK: alla funktionärer i Moskvas institutioner, utom allryska centrala exekutivkommitténs medlemmar, vilka som ni vet är okränkbara, borde enligt min mening sättas i det värsta fängelset i Moskva på sex timmar, och de i folkkommissariatet för utrikeshandeln på trettiosex timmar. Och nu visade det sig att man inte kunde hitta den skyldige. (*Skratt*) Och av det som jag berättade är det ju helt uppenbart att man aldrig kommer att finna den skyldige. Det är helt enkelt den vanliga ryska intellektuella oförmågan att uträtta praktiska saker -ineffektivitet och slarv. Först griper man sig verket an och gör något, därefter sätter man sig att fundera och när det inte blir något av det hela, skyndar man till Kamenev för att beklaga sig och släpar saken inför politiska byrån. Naturligtvis måste alla svåra statliga problem dras inför politiska byrån – det kommer jag att tala mera om längre fram – men man måste tänka först och handla sedan. Om du vill framlägga något, så gör det med erforderliga dokument. Sänd först iväg ett telegram, i Moskva finns det också telefon, sänd ett telefonmeddelande till vederbörande institutioner, ge Tsiurupa en kopia och säg: jag anser affären brådslande och kommer att beivra förhållning. På denna elementära kultur måste man tänka, man måste skrida till verket med eftertanke; om saken inte avgörs genast på några minuter, genom ett telefonsamtal, så ta dokumenten, bevärna dig med dem och säg: ”Om du drar ut på tiden, så skickar jag dig i fängelse.” Men det finns inte ett spår av eftertanke, ingen förberedelse, utan det är det vanliga beskäftiga springet, några kommissioner, alla är trötta, utarbetade, sjuka, och saken kan komma igång först när man satt Kamenev i förbindelse med Krasin. Detta är ett typiskt fall. Och det är ingalunda bara i huvudstaden Moskva, utan också i de andra huvudstäderna, i alla de oavhängiga republikernas och olika områdenas huvudstäder som vi kan iaktta detta. I andra städer förekommer också ständigt liknande saker och till och med hundra gånger värre.

I vår kamp måste vi minnas att kommunisterna behöver eftertanke. De kan berätta alldeles utmärkt för er om den revolutionära kampen och dess villkor i hela världen. Men för att kunna klara sig ut ur den förtvivlade nöden och eländet måste man kunna tänka, vara kultiverad, hederlig – men dessa egenskaper har de inte. Det skulle vara fel att anklaga de ansvariga kommunisterna för bristande samvetsgrannhet. Det överväldigande flertalet av dem – 99 procent – är inte bara samvetsgranna, utan har också bevisat sin hängivenhet för revolutionen under de svåraste betingelser såväl före tsarismens fall som efter revolutionen, har bokstavligen vågat livet. Att söka orsakerna här skulle vara helt felaktigt. Vad som behövs är kultur när man griper sig an med den enklaste statliga angelägenhet, är en insikt om att det gäller en

statlig angelägenhet, en affärsangelägenhet, och om det uppstår hinder måste man kunna undanröja dem och dra de personer inför rätta som gjort sig skyldiga till förhållning. I Moskva har vi en proletär domstol, och den bör straffa dem som är skyldiga till att flera tiotusen pud konserver inte inköptes. Jag tror att den proletära domstolen är i stånd att straffa de skyldiga, men för att kunna straffa måste man finna de skyldiga. Och jag är övertygad om att det är omöjligt att finna några skyldiga. Var och en av er kan granska den här affären – det finns inga skyldiga, det finns bara beskäftigt spring, oreda och dumheter. Ingen förstår att gripa sig an med en sak, ingen förstår att man inte får gripa sig an med en statlig angelägenhet på det här sättet. Och hela vitgardistbandet och sabotörerna utnyttjar detta. En tid förde vi en förbittrad kamp mot sabotörerna, den står också idag på dagordningen. Naturligtvis finns det sabotörer, och mot dem måste man kämpa. Men kan man kämpa mot dem så länge läget är sådant som jag skildrat? Det är skadligare än varje sabotage. Sabotören önskar inget högre än att få se två kommunister tvista inbördes om när man skall vända sig till politiska byrån för att få principdirektiv beträffande inköp av livsmedel, och tränga in i denna spricka. Om en något så när intelligent sabotör sluter upp vid sidan av den ena eller andra kommunisten eller i tur och ordning stöder dem båda – då är det färdigt. Då är saken för alltid förlorad. Vem bär skulden? Ingen. Därför att det är två kommunister, ansvariga kommunister, hängivna revolutionärer, som tvistar om den snö som föll ifjol, tvistar om när man bör dra frågan inför politiska byrån för att få principdirektiv beträffande inköp av livsmedel.

Så står frågan, här har vi svårigheten. Varje affärsman som genomgått ett kapitalistiskt storföretags skola vet hur en sådan sak skall skötas. Men nittionio ansvariga kommunister på hundra vet inte detta och vill inte inse att de inte vet och att de måste börja med ABC. Om vi inte inser detta, om vi inte åter sätter oss i första förberedande klassen, kommer vi aldrig att lösa den ekonomiska uppgift som nu utgör grundvalen för hela politiken.

Det andra exemplet jag skulle vilja anföra är Donetsbäckenet. Det är som ni vet mittpunkten och den verkliga grundvalen för hela vår ekonomi. Det kan inte bli fråga om att upprätta en storindustri i Ryssland, om att verkligen bygga socialism – ty den kan endast byggas genom storindustri – om vi inte återuppbygger Donetsbäckenet och höjer det till tillbörlig nivå. I CK har vi haft vår uppmärksamhet riktad på detta.

I denna region var det inte fråga om att mot reglerna, på ett löjligt och klumpigt sätt framlägga en struntfråga för politiska byrån, utan här var det fråga om en verklig, absolut brådskande angelägenhet.

CK borde se till att man i sådana verkliga centra, baser och fundament för hela vår ekonomi verkligen arbetar förståndigt. I spetsen för stenkolsindustrins centralförvaltning borde stå folk som inte bara är obestridligt hängivna utan också verkligt bildade och utomordentligt dugliga. Jag tar inte fel om jag säger att det är talangfulla personer. Därför hade CK sin uppmärksamhet riktad dit. Ukraina är en oavhängig republik, och det är gott och väl, men i partihänseende gör Ukraina – hur skall jag uttrycka mig för att vara hövlig? – ibland en kringgående rörelse. Vi måste någon gång komma det in på livet, ty där sitter listigt folk, och deras CK, jag vill inte säga bedrar oss, men på något sätt drar den sig undan oss. För att kunna överblicka saken har vi diskuterat den i härvarande CK och upptäckt friktioner och meningsskiljaktigheter. Där finns en kommission för utnyttjande av smågruvorna, Kimka. Naturligtvis råder starka friktioner mellan Kimka och stenkolsindustrins centralförvaltning. Men vi i CK har i alla fall viss erfarenhet, och vi beslöt enhälligt att inte avlägsna de ledande kretsarna, utan man skall i händelse av friktioner anmäla det för oss, t o m med alla detaljer. När vi i regionen i fråga har inte bara hängivna utan också dugliga personer, måste vi stödja dem för att de skall fullkomna sin skolning ifall de så behöver. Det hela slutade med att det hölls en partikongress i Ukraina – jag vet inte vad som skedde där, där förekom allt möjligt. Jag har begärt informationer av ukrainska kamrater, och kamrat Ordzjonikidze har jag särskilt

bett – vilket även CK gjort – att resa dit och undersöka vad som stod på. Uppenbarligen var det fråga om intriger, och det blev en riktig röra som inte ens kommissionen för partihistorien kommer att kunna reda ut på tio år, om den åtar sig saken. Men resultatet blev faktiskt att den nämnda gruppen tvärtemot CK:s enhälliga direktiv ersattes med en annan grupp. Vad gällde då saken? Trots alla sina goda egenskaper gjorde en del av denna grupp faktiskt ett visst fel. De råkade i samma situation som människor som har överadministrerat. Vi har där att göra med arbetare. Då man talar om arbetare, tror man mycket ofta att det betyder fabriks- och verkstadsproletariatet. Det betyder det inte alls. Till våra fabriker och verkstäder har det alltsedan kriget strömmat folk som inte alls varit av proletär härkomst, utan som sökt en möjlighet att gömma sig undan kriget. Och är verkligen de samhälleliga och ekonomiska betingelserna hos oss idag sådana, att det är verkliga proletärer som beger sig till fabriker och verkstäder? Nej, det är det inte. Det kan vara riktigt enligt Marx, men Marx skrev inte om Ryssland utan om kapitalismen i dess helhet med början från 1400-talet. Under sexhundra år är det riktigt, men för Ryssland av idag stämmer det inte. Mycket ofta är de som beger sig till fabriker inte proletärer utan alla möjliga tillfälliga element.

Det gäller att lära sig att organisera arbetet riktigt, på ett sådant sätt att man inte blir efter, att man i tid löser tvister som uppstår och inte isolerar administrerandet från politiken. Ty vår politik och vårt administrerande bygger på att hela avantgardet är förbundet med hela den proletära massan, med hela bondemassan. Om någon glömmet dessa kugghjul och uteslutande ägnar sig åt administrerande, så får det olyckliga följder. Det fel som funktionärerna i Donetsbäckenet gjort sig skyldiga till är försvinnande litet i jämförelse med våra andra fel, men det är ett typexempel. CK reste enhälligt kravet: "Låt gruppen bli kvar på sin plats, överlämna åt oss i CK till och med de små konflikterna, ty Donetsbäckenet är inte vilken region som helst, det är en region, utan vilken det socialistiska uppbyggnadsarbetet bara blir en from önskan." Men hela vår politiska makt, CK:s hela auktoritet visade sig inte räcka till.

Denna gång var det naturligtvis fråga om ett fel i administrerandet; dessutom begicks en mängd andra fel.

Där har ni ett exempel som visar att det inte är på den politiska makten det hakar upp sig, utan på förmågan att förvalta, förmågan att sätta rätt man på rätt plats, förmågan att undvika smärre sammanstötningar, så att inte det statliga ekonomiska arbetet lider avbräck. De är vad vi saknar, det är här vårt fel ligger.

Jag tror att när vi talar om vår revolution och överväger dess öden, måste vi strikt särskilja de uppgifter som fullständigt lösts av revolutionen och som oåterkalleligt gått till historien om den världshistoriska vändningen från kapitalismen. Sådana kan vår revolution uppvisa. Naturligtvis kan mensjevnikerna och Otto Bauer som representant för 2½-internationalen skrika: "Deras revolution är en borgerlig revolution." Vi säger emellertid att vår uppgift är att föra den borgerliga revolutionen till slut. Som en vitgardistisk publikation uttryckt sig, har man i 400 år samlat dynga i våra statliga institutioner, medan vi rensade ut denna dynga på fyra år. Detta är vår stora förtjänst. Men vad har mensjevnikerna och socialistrevolutionärerna gjort? Ingenting. Varken hos oss eller ens i det framskridna, upplyst Tyskland, inte ens där kan de forsla ut den medeltida dyngan. Och denna vår väldiga förtjänst gör de till en anklagelse mot oss. Att ha fört revolutionsverket till slut – det är vår oförgängliga förtjänst.

Idag osar det krig. Arbetarföreningarna, exempelvis de reformistiska fackföreningarna, antar resolutioner mot kriget och hotar med strejk mot kriget. För inte så länge sedan såg jag, om jag inte misstar mig, i ett tidningstelegram att en utmärkt fransk kommunist i deputeradekammaren hållit ett tal mot kriget och sagt att arbetarna kommer att föredra uppror framför krig. Man får inte ställa frågan som vi gjorde 1912, då Baselmanifestet offentliggjordes. Först den ryska revolutionen visade hur nian kan komma ut ur ett krig och vilka mödor det kostar,

vad det innebär att på revolutionärt sätt komma ut ur ett reaktionärt krig. Reaktionära imperialistiska krig är oundvikliga i världens alla hörn. Och mänskligheten kan inte och kommer inte att glömma, då den löser alla frågor av sådan art, att tiotals miljoner slaktades den gången och tiotals miljoner åter kommer att slaktas. Vi, lever ju i det tjugonde århundradet, och det enda folk som utträtt ur det reaktionära kriget på revolutionär väg, inte till förmån för någon viss regering utan genom att störta den – det var det ryska folket, och det var den ryska revolutionen som förde det ut ur kriget. Och det som den ryska revolutionen vunnit är oåterkalleligt. Det kan ingen makt i världen beröva oss, lika litet som någon makt i världen kan omintetgöra att sovjetstaten skapats. Detta är en världshistorisk seger. I hundratals år har stater byggts enligt borgerlig typ och för första gången har man nu funnit en form för en ickeborgerlig stat. Kan hända vår apparat är dålig, men det berättas att den första ångmaskin som uppfanns också var dålig, och man vet inte ens om den överhuvudtaget fungerade. Men det är inte det frågan gäller, vad det gäller är att uppfinningen gjordes. Även om den första ångmaskinen till sin form var oduglig, så har vi nu lokomotivet. Även om vår statsapparat är urusel, så är den i alla fall skapad, en väldig historisk uppfinning har gjorts, en stat av proletär typ har skapats. Och därför: låt hela Europa, låt tusentals borgerliga tidningar berätta vilken oordning och vilket elände som råder hos oss, att det arbetande folket inte gör annat än utsätts för lidanden – ändå känner sig alla arbetare i hela världen dragna till sovjetstaten. Detta är de stora vinningar som vi uppnått och som är oförgängliga. Men för oss, medlemmar av det kommunistiska partiet, betyder detta endast att dörren öppnats. Vi står nu inför uppgiften att lägga fundamentet till en socialistisk ekonomi. Har det gjorts? Nej, det har det inte. Vi har ännu inget socialistiskt fundament. De kommunister som inbillar sig att vi har ett sådant fundament misstar sig grundligt. Frågans kärnpunkt är ju att bestämt, klar och nyktert skilja det som utgör den ryska revolutionens världshistoriska förtjänst från det som vi utträttar i högsta grad dåligt, från det som vi ännu inte skapat och det som vi ännu många gånger måste göra om.

De politiska händelserna är alltid mycket invecklade och komplicerade. De kan jämföras med en kedja. För att hålla fast hela kedjan måste man gripa tag i huvudlänken. Man kan inte godtyckligt välja ut den länk som man vill gripa tag i. Vad var det som var kärnpunkten 1917? Att utträda ur kriget, såsom hela folket krävde, något som överskuggade allt annat. Det revolutionära Ryssland utträdde ur kriget. Det kostade stora ansträngningar, men i gengäld blev folkets viktigaste krav tillfredsställt, och detta säkrade vår seger för många år framåt. Och folket kände, bonden såg, varje soldat som återvände från fronten förstod mycket väl att sovjetmakten var en mer demokratisk statsmakt, som stod mycket närmare de arbetande massorna. Hur många dumheter och otillständigheter vi än gjort oss skyldiga till på andra områden, var allt likväldigt då vi tog hänsyn till denna huvuduppgift.

Vad var frågans kärnpunkt 1919 och 1920? Det militära försvaret. Då marscherade den allsmäktiga ententen mot oss och tog struhtag på oss. Det behövdes ingen propaganda, varje partilös bonde förstod vad som var i görningen. Godsägaren var på väg tillbaka. Kommunisterna kunde konsten att kämpa mot honom. Det var därför som bönderna i sin massa var för kommunisterna, det var därför vi segrade.

År 1921 var frågans kärnpunkt att retirera i god ordning. Därför var hård disciplin nödvändig. ”Arbetaroppositionen” sade: ”Ni underskattar arbetarna, arbetarna måste visa mer initiativ.” Initiativet måste bestå i att genomföra reträtten ordnat och upprätthålla en hård disciplin. Den som på minsta sätt spred panik eller bröt mot disciplinen kunde bringa revolutionen i fördärvet, ty det finns inget svårare än att retirera med människor som är vana att segra, som är, genomsyrade av revolutionära åsikter och ideal och innerst inne betraktar varje reträtt som något skamligt. Den största faran var att ordningen kunde störas, och den största uppgiften var att bevara ordningen.

Och vad är frågans kärnpunkt idag? Frågans kärnpunkt – och just härmed skulle jag vilja sammanfatta och summera mitt tal – är inte att vi har ändrat vår politiska linje, vilket det talas oändligt mycket om i samband med NEP. Allt detta är tomt prat, skadligt prat. I samband med NEP börjar man röra upp himmel och jord, omorganisera institutioner och inrätta nya. Det är skadligt strunt. Nu är det människorna, personvalet som är frågans kärnpunkt. Det kan vara svårt att förstå för en revolutionär som är van att kämpa mot att man befattar sig med fultigheter, mot kultursnobberi. Men vi har hamnat i en situation som politiskt måste bedömas nyktert; vi har ryckt fram så långt att vi inte kan och inte heller behöver hålla alla våra ställningar.

Internationellt har vårt läge under dessa senaste år förbättrats oerhört. En sovjetisk statstyp – det är vad vi vunnit. Det är ett framsteg för hela mänskligheten, vilket Komintern varje dag bekräftar genom meddelanden från alla möjliga länder. Därom hyser ingen det minsta tvivel. Men när det gäller det praktiska arbetet ligger det så till, att om kommunisterna inte kan bjuda bondemassorna praktisk hjälp, så kommer dessa inte att stödja kommunisterna. Uppmärksamheten får inte koncentreras på att stifta lagar, på att utfärda bättre dekret osv. Det var en tid då dekreten var ett sätt att föra propaganda. Man skrattade åt oss och sade att bolsjevikerna inte förstod att deras dekret inte verkställdes; hela vitgardistpressen var full av gyckel över detta. Men denna period var berättigad, när bolsjevikerna tog makten. De sade till den vanlige bonden och den vanlige arbetaren: så här skulle vi vilja att staten styrdes, här är ett dekret, pröva det. Vi gav med en gång den vanlige arbetaren och bonden en föreställning om vår politik i form av dekret. Resultatet blev det oerhörda förtroende som vi åtnjutit och fortfarande åtnjuter bland folkets massor. Det var en tid, det var en period som var nödvändig i början av revolutionen, varförutan vi inte skulle ha gått i spetsen för den revolutionära vågen, utan skulle ha släpat efter som en svans. Utan detta skulle vi inte ha åtnjutit förtroende från alla arbetare och bönder, vilka ville bygga ett liv på nya grundvalar. Men denna period är förbi, och det vill vi inte inse. Idag kommer bönderna och arbetarna att skratta om vi föreskriver att en eller annan institution skall inrättas eller omorganiseras. Idag kommer den vanlige arbetaren och bonden inte att visa något intresse för detta, och de har rätt eftersom det inte är den centrala uppgiften. Det är inte det som en kommunist nu bör komma till folket med. Även om vi i de statliga institutionerna alltid är överhopade med sådana bagateller, så är det inte denna länk i kedjan vi skall gripa tag i, det är inte det som är kruxet. Kruxet är nu att folk placerats på fel plats, att en ansvarig kommunist som på ett lysande sätt deltagit i hela revolutionen nu inom handeln eller industrin bekläder en post som han inte alls kan sköta och där han hindrar oss att se det verkliga förhållandet, eftersom smarta personer och skojare har ett utmärkt gömställe bakom hans rygg. Problemet är att vi saknar en praktisk kontroll över hur folk sköter sina åligganden. Detta är en prosaisk uppgift, en obetydlig uppgift, en bagatell. Men vi lever efter en väldig politisk omvälvning, förhållandena är nu sådana att vi en tid måste existera mitt i det kapitalistiska systemet, och hela situationens kärnpunkt ligger inte i politiken i ordets snäva betydelse (det som står i tidningarna är politiskt munväder och det finns inget socialistiskt i det), hela situationens kärnpunkt ligger inte i resolutioner, inte i institutioner, inte i omorganisering. I den mån detta är nödvändigt kommer vi att göra det, men spring inte ut till folket med det, utan plocka ut de rätta personerna och kontrollera hur det genomförs i praktiken. Det kommer folket att sätta värde på.

Bland folkets massa är vi trots allt bara en droppe i havet, och vi kan styra endast när vi ger ett riktigt uttryck åt det som folket är medvetet om. I annat fall kommer kommunistiska partiet inte att leda proletariatet, proletariatet kommer inte att dra massorna med sig, och hela maskineriet kommer att kollapsa. Det enda som folket och alla de arbetande massorna anser vara viktigast idag är praktisk hjälp i den förtvivlade nöden och svälten samt tecken på att det verkligen inträder en förbättring, som bonden behöver, en förbättring under förhållanden han

är van vid. Bonden känner och är van vid marknaden och handeln. Direkt kommunistisk fördelning har vi inte kunnat införa. För detta ändamål förslog inte fabrikena och deras utrustning. Då måste vi ge bonden vad han behöver genom handeln, och det lika bra som kapitalister gjorde, ty annars kommer folket inte att finna sig i ett sådant styre. Här har vi situationens kärnpunkt. Detta måste bli kärnpunkten i hela vårt arbete under 1922 – om inte något oväntat inträffar, om tre förutsättningar är förhanden.

Den första är att det inte blir någon intervention. Vi gör genom vår diplomati vad vi kan för att avvärja en sådan, men inte desto mindre är den varje dag möjlig. Vi måste verkligen vara på vår vakt, och vi måste för Röda arméns skull gå med på vissa tunga offer, vilkas storlek naturligtvis måste fastställas exakt. Vi står inför hela den borgerliga världen, som endast söker efter ett sätt att strypa oss. Våra mensjeviker och socialistrevolutionärer är inget annat än agenter för denna bourgeois. Sådan är deras politiska ställning.

Den andra är att finanskrisen inte blir alltför svår. Den närmar sig. Ni kommer att få höra mer om den när vi behandlar finanspolitiken. Om krisen blir alltför svår och påfrestande måste vi omorganisera mycket på nytt och sätta in alla krafter på en punkt. Om den inte blir alltför påfrestande kan den rentav bli till nytta: den kommer att rensa kommunisternas led i alla möjliga statliga truster. Man får bara inte glömma att utnyttja denna möjlighet. En finanskris skakar om institutioner och företag, och de odugliga bland dem spricker först. Vi måste bara ta oss i akt för att all skuld vältras på specialisterna, medan de ansvariga kommunisterna är mycket bra folk, de har kämpat vid fronterna och alltid arbetat bra. Om finanskrisen inte blir omåttligt påfrestande kommer vi alltså att kunna dra nytta av den och gallra de ansvariga kommunisternas led i ekonomiska institutioner, inte så som centrala kontrollkommissionen eller centrala prövningskommissionen gör, utan verkligen noggrant.

Och den tredje är att vi under denna tid inte begår några politiska fel. Gör vi politiska fel undergrävs naturligtvis hela det ekonomiska uppbyggnadsarbetet, och då måste vi sysselsätta oss med att strida om hur felet skall korrigeras och om kursen. Men om vi inte gör några sådana tråkiga fel kommer kärnpunkten under den närmaste framtiden inte att lita i dekreten eller politiken i detta ords snäva bemärkelse, inte i institutionerna och deras uppbyggnad – i den mån det blir nödvändigt kommer man att sysselsätta sig med detta i de ansvariga kommunisternas krets och i sovjetinstitutionerna – utan kärnpunkten i hela arbetet kommer att ligga i personurvalet och i kontrollen av hur uppdragen fullgörs. Om vi i detta avseende lär oss någonting praktiskt och gör någon praktisk nytta kommer vi åter att övervinna alla svårigheter.

Till slut måste jag beröra den praktiska sidan av frågan om våra sovjetorgan, våra högre institutioner och partiets förhållande till dem. Att förhållandet mellan partiet och sovjetinstitutionerna inte är som det borde vara är vi helt eniga om. Jag gav ett konkret exempel på hur en bagatell dras inför politiska byrån. Formellt är det ytterst svårt att komma ut ur detta läge, ty vi har ett enda regeringsparti och man kan inte förbjuda en partimedlem att klaga. Allt som behandlas av folkkommissariernas råd tas därför upp inför politiska byrån. Felet är till stor del också mitt, eftersom förbindelsen mellan folkkommissariernas råd och politiska byrån i mångt och mycket upprätthölls av mig personligen. Och när jag måste lämna arbetet visade det sig att de två hjulen inte fungerade samtidigt, och Kamenev måste bära en tredubbel arbetsbörda för att upprätthålla dessa förbindelser. Eftersom jag knappast kommer att kunna återuppta arbetet inom den närmaste tiden knyts allt hopp till att det nu finns ytterligare två ställföreträdare, kamrat Tsiurupa som rengjorts av tyskarna och kamrat Rykov som verkligen perfekt rengjorts av dem. Det visar sig att till och med kejsar Wilhelm varit oss till nytta – det hade jag inte väntat mig. Han hade en kirurg som kom att behandla kamrat Rykov, vars sämsta del han plockade bort och lämnade kvar i Tyskland, medan den bästa delen av kamrat

Rykov lämnades intakt och helt rengjord skickades till oss. Det är utmärkt om samma metod används även i fortsättningen.

Men skämt åsido – när det gäller huvuddirektiven råder full enhällighet i CK, och jag hoppas att kongressen skall ägna stor uppmärksamhet åt denna fråga och godkänna direktiven om att politiska byrån och CK bör befrias från mindre betydande frågor och de ansvariga funktionärernas arbete lyftas till en högre nivå. Folkkommisarierna måste svara för sånt arbete och inte först löpa till folkkommisariernas råd och därefter till politiska byrån. Formellt kan vi inte upphäva rätten att framföra klagomål inför CK, ty vårt parti är det enda regeringspartiet. Man måste förhindra varje hänvändelse som rör bagateller, och folkkommisariernas auktoritet måste höjas, så att folkkommisarierna och inte deras ställföreträdare oftare deltar i sammanträdena. Rådets verksamhet måste förändras på ett sätt som jag under det senaste året inte förmått genomföra: långt större uppmärksamhet bör ägnas kontrollen av beslutens genomförande. Vi får nu två ställföreträdare till, nämligen Rykov och Tsiurupa. När Rykov arbetade som arbetar- och bondeförsvarsrådets extraordinära ombudsman för försörjning av Röda armén och flottan', blev det en upprykning och arbetet gick bra. Tsiurupa har organiserat ett av de bästa folkkommisariaterna. Om de båda gör sitt bästa för att förbättra folkkommisariatets verksamhet vad beträffar verkställighet och ansvar, så kommer vi att ta ett steg framåt, även om det blir ett litet steg. Vi har arton folkkommisariat, av vilka minst femton inte duger någonting till – att finna dugliga folkkommisarier i alla branscher är omöjligt, och jag hoppas verkligen att man skall ägna större uppmärksamhet åt detta problem. Kamrat Rykov bör vara medlem av centralkommitténs byrå och av allryska centrala exekutivkommitténs presidium, eftersom det behövs samspel mellan dessa två institutioner och hjulen ibland går på tomgång utan detta samspel.

I detta sammanhang måste vi se till att antalet utskott vid folkkommisariernas råd och arbets- och försvarsrådet skärs ner. De bör själva veta vad de skall göra och avgöra sina egna angelägenheter och inte splittra sina krafter på ett oändligt antal utskott. I dagarna gjordes en översyn av utskotten. Det visade sig att det fanns 120 utskott. Och hur många var nödvändiga? Sexton. Och detta var inte den första rensningen. I stället för att svara för sitt arbete, förbereda de beslut som folkkommisariernas råd skall fatta och veta att man har ansvaret för detta, döljer man sig bakom utskott. Fan själv skulle bryta nacken i dessa utskott, ingen kan finna ut vem som är ansvarig, allt är en enda röra och sist och slutligen fattar man ett beslut, där alla är ansvariga.

I detta sammanhang måste det påpekas att de ekonomiska områdeskonferensernas autonomi och verksamhet måste breddas och utvecklas. Den administrativa indelningen av Ryssland bygger idag på vetenskapliga grunder med hänsyn tagen till ekonomiska betingelser, klimatförhållanden, sedvänjor, betingelser för bränsleförsörjningen, den lokala industrin osv. På basis av denna indelning har ekonomiska konferenser för distrikt och områden inrättats. Naturligtvis kommer det att förekomma smärre korrigeringar, men dessa ekonomiska konferensers auktoritet måste höjas.

Vidare måste vi se till att allryska centrala exekutivkommittén arbetar mer energiskt och regelbundet samlas till sessioner, som bör bli långvarigare. Sessionerna måste diskutera lagförslagen, vilka ibland i all hast inlämnas till folkkommisariernas råd utan att det är absolut nödvändigt. Hellre då uppskjuta saken och låta de lokala funktionärerna noggrant överväga det hela samt ställa strängare krav på dem som skriver lagförslagen, vilket hittills inte skett.

Om allryska centrala exekutivkommitténs sessioner blir långvarigare, så kan de delas upp på sektioner och underutskott, vilka bättre kan kontrollera arbetet och därmed uppnå vad som



enligt min mening är hela kärnpunkten, det väsentliga i den nuvarande politiska situationen: att förlägga tyngdpunkten till personurvalet, till kontrollen av vad som faktiskt genomförts.

Man måste inse och får inte vara rädd för att inse, att de ansvariga kommunisterna i nittionio fall av hundra ställts på 3 poster, för vilka de idag inte duger, att de inte förstår att sköta sin sak och att de nu måste lära sig det. Om man erkänner detta och eftersom vi har tillräcklig möjlighet att lära – av det allmänna internationella läget att döma har vi tid att lära oss det – så måste det göras, kosta vad det kosta vill. (*Stormande applåder*)

Tidningsreferat publicerade den 28 mars 1922 i *Izvestija VtsIK* nr 70 och den 28-29 mars i *Pravda* nr 70 och 71

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 45, s 69-116

## 2. Slutord den 28 mars om RKP(b):s CK:s politiska verksamhetsberättelse

(*Applåder*) Först och främst måste jag ägna litet tid åt att kritisera de anmärkningar som kamraterna Preobrazjenskij och Osinskij här har kommit med. Jag tycker att kamraterna Preobrazjenskij och Osinskij i det viktigaste och grundläggande har skjutit förbi målet, och just med sina inlägg har de visat hur felaktig deras politiska linje är.

Kamrat Preobrazjenskij talade om kapitalismen och om att vi borde starta en allmän diskussion om programmet. Jag tror att detta skulle vara ett högst improduktivt och oriktigt slöseri med tiden.

Först några ord i frågan om statskapitalism.

”Statskapitalism är kapitalism”, sade Preobrazjenskij, ”och endast så kan och bör den uppfattas.” Jag hävdar att detta är skolastik. Hittills har ingen kunnat skriva en bok om sådan kapitalism i mänsklighetens historia, eftersom det nu är första gången vi upplever en sådan. Hittills har någorlunda användbara böcker om statskapitalism skrivits under förhållanden och i en situation, där statskapitalism är kapitalism. Nu har det blivit annorlunda, och ingen Marx och inga marxister kunde förutse detta. Och det är onödigt att blicka bakåt. Om ni skall skriva historia, så kommer ni att skriva den på ett utmärkt sätt, men när ni skall skriva en lärobok, så kommer ni att skriva: statskapitalism är en högst oväntad och oförutsedd form av kapitalism – ty ingen kunde ju förutse att proletariatet skulle nå makten i ett av de minst utvecklade länderna och att det först skulle försöka att organisera storproduktion och fördelning åt bönderna för att därefter, när det på grund av de kulturella betingelserna inte klarade denna uppgift, engagera kapitalismen i denna uppgift. Inget av detta har någonsin förutsetts, men ändå är det ett högst obestridligt faktum.

Larin visade i sitt tal att han har en helt oklar föreställning om vad den nya ekonomiska politiken är och hur den bör hanteras.

Inte en enda allvarlig invändning har riktats mot att vi nödgades övergå till den nya ekonomiska politiken. Proletariatet fruktar inte att erkänna att vissa saker gått strålande bra i revolutionen, medan andra saker gått fel. Alla revolutionära partier som tidigare dukat under har gjort det därför att de blivit förmättna och inte förmått se vad som var deras styrka och fruktat att tala om sina svagheter. Men vi kommer inte att duka under, eftersom vi inte fruktar att tala om våra svagheter och vi kommer att lära oss att övervinna svagheter. (*Applåder*) Den kapitalism vi tillåtit var nödvändig att tillåta. Om den är ful och dålig kan vi rätta till den, eftersom vi har hand om makten och inte har något att frukta. Detta erkänner alla, och att förväxla det med att utså panik är löjligt. Om vi var rädda för att erkänna det, skulle vi ofrånkomligen duka under. Men att vi kommer att lära oss det och vilja lära oss det, framgår

av de tre-fyra-fem år då vi har lärt oss svårare saker på kortare tid. Sant nog drevs vi då av nödvändigheten. I kriget drevs vi ytterst hårt av den, och jag tror att det inte fanns någon enda front, något enda fälttåg, där vi inte drevs av den: först nådde fienden fram till några hundra verst från Moskva, sedan fram till Orjol och stod fem verst från Petrograd. Det var då vi verkligen tog oss samman och började att lära oss och tillämpa vad vi hade lärt oss och drev bort fienden.

Tusenfalt svårare är situationen när vi har att göra med en fiende som står här, i den ekonomiska vardagen. De tvister som i litteraturen hittills har rörts upp kring statskapitalismen kan i bästa fall tas med i en lärobok i historia. Jag förnekar inte alls nyttan av läroböcker och skrev nyligen, att det skulle vara bättre om våra skribenter ägnade sig mindre åt tidningarna och det politiska babblet och i stället skrev läroböcker, något som många, bland dem kamrat Larin, skulle kunna göra alldeles utmärkt. Där skulle hans egenskaper vara högst nyttiga, och då skulle vi lösa en uppgift som kamrat Trotskij på ett bra sätt underströk när han förklarade, att det viktigaste nu är 'att fostra den unga generationen, men det finns inget att fostra den med. Var kan den egentligen lära sig samhällsvetenskaperna? Ur den gamla borgerliga bråten. Det är en skam! Och detta samtidigt som vi har hundratals marxistiska skribenter, som skulle kunna ge oss läroböcker i alla samhällsfrågor men inte gör det, eftersom de är upptagna av annat och inte söker sig dit.

Beträffande statskapitalism är det nödvändigt att veta det som bör bli parollen för agitationen och propagandan, det som är nödvändigt att klargöra för människorna och få dem att praktiskt förstå. Och det är att den statskapitalism vi nu har inte är den som tyskarna skrev om. Det är en kapitalism som vi själva har tillåtit. Stämmer det eller inte ? Alla vet att det stämmer!

Vi antog på en kommunistkongress en resolution om att vår proletära stat tillåtit statskapitalism, och staten, det är vi. Om det var fel att tillåta den bär vi skulden för det och det finns ingen anledning att skylla på någon annan! Vi måste lära oss och se till att statskapitalismen i den proletära staten inte skall kunna och inte skall våga gå utanför de ramar och villkor, som proletariatet bestämmer för den, utanför de villkor, som är fördelaktiga för proletariatet. Och här har det helt riktigt påpekats att vi var tvungna att ta hänsyn till bönderna som massa och låta dem få fri handel. Varje förnuftig arbetare inser att detta är nödvändigt för den proletära diktaturen, och bara kamrat Sjljapnikov kan vara skämtsam och hånfull över detta. Detta har alla lärt sig, det har blivit tillräckligt omtuggat tusentals gånger, och ni vill helt enkelt inte förstå detta. Om bonden behöver fri handel under nuvarande förhållanden och inom vissa gränser, så måste vi låta honom få den, men det betyder inte att han får handla med finkel. Det kommer vi att straffa honom för. Det betyder inte att vi kommer att tillåta handel med den politiska litteratur, som kallas mensjevickisk och socialistrevolutionär och som bara kan underhållas för pengar från all världens kapitalister.

Det var det jag menade när jag nämnde kulsprutor, och kamrat Sjljapnikov borde ha förstått det. Vad han säger är struntprat!

Ni kommer inte att skrämman någon med det och ni kommer inte att vinna något som helst medlidande! (*Applåder. Skratt.*)

Arme Sjljapnikov! Lenin hade tänkt ställa upp kulsprutor mot honom!

Vad det gällde var påverkningsåtgärder från partiets sida och inte något slags kulsprutor. När vi talar om kulsprutor tänker vi på de personer i detta land som nu kallar sig mensjeviker och socialistrevolutionärer och som argumenterar så här: "Ni talar om ett återtåg till kapitalism och vi säger samma sak; vi håller med er!" Detta får vi ständigt höra, och utomlands pågår en väldig agitation om att bolsjeviker vill sätta mensjeviker och socialistrevolutionärer i fängelse, samtidigt som de själva tillåter kapitalism. Naturligtvis tillåter vi kapitalism, men

inom de gränser som bönderna behöver. Det är nödvändigt! Utan det kan bonden inte leva och hushålla. Men socialistrevolutionär och mensjevnikisk propaganda kan han, den ryske bonden, leva utan – det hävdar vi bestämt. Och till den som hävdar motsatsen säger vi: hellre går vi under till sista man än vi ger efter för dig! Och våra domstolar måste förstå allt detta. När vi nu går över från tjeckan till statliga politiska domstolar, måste vi på denna kongress säga att vi inte anser att det finns några domstolar som står utanför klasserna. Vi måste ha valda, proletära domstolar, och domstolarna måste veta vad det är som vi tillåter. Domstolens ledamöter måste klart veta vad statskapitalism är.

Detta är den politiska parollen för dagen och inte någon dispyt om hur tyska professorer uppfattade statskapitalism och hur vi uppfattar statskapitalism. Sedan dess har vi gått igenom en hel del, och det anstår oss inte alls att blicka bakåt.

Hur totalt Preobrazjenskij politiskt hamnar på fel spår framgår av hans resonemang om en ekonomisk byrå eller om programmet. Vilken utmärkt sak detta program är, och så illa vi vanställer det! Hur kan detta ske? Jo, därför att det läses bokstav för bokstav och rad för rad, och längre vill de inte se. De drar fram ett citat och säger att det där har det tvistats om. De säger att arbetarfakulteterna och de kommunistiska cellerna var en riktig sak, medan de som sade ”Var litet försiktigare och måttligare mot dessa specialister” hade fel. Att de kommunistiska cellerna är utmärkta och att arbetarfakulteterna är utmärkta stämmer, men de är inte garanterade mot misstag, de är inte sankrosankta.

Ja, de kommunistiska cellerna är representanter för vårt parti, och arbetarfakulteterna är representanter för vår klass, men det är en truism att de gör fel och att vi måste rätta till dem. Hur de skall rättas till vet jag inte, eftersom jag inte varit med på de centralkommittémöten där denna fråga diskuterats. Men jag vet att det förekommer överslag i arbetarfakulteternas och de kommunistiska cellernas linje mot professorerna. Men när CK efter att ha granskat frågan från alla sidor märkte att det hade förekommit överslag och att det var nödvändigt att hålla en försiktigare kurs gentemot dessa professorer, som är främmande och inte representerar vår klass, ja då dyker Preobrazjenskij upp, drar fram programmet och säger: inga som helst politiska eftergifter för detta skikt, ty det är ett brott mot programmet!

Skall vi börja styra partiet på det viset, så leder det oss säkert till undergång. Inte därför att kamrat Preobrazjenskij har fel uppfattning om politiken överhuvud taget, utan därför att han betraktar allt utifrån det som är hans starka sida: han är en teoretiker, som håller sig inom bestämda invanda och brukliga ramar, en propagandist, som är upptagen med olika åtgärder i syfte att göra propaganda. Alla känner till och uppskattar denna starka sida, men när han betraktar saker och ting ur politisk och administrativ synvinkel blir resultatet monstros. Bilda en ekonomisk byrå?! Men alla har ju nyss sagt och alla har instämt och det har kommit fram en fullständig enhällighet (och det är mycket viktigt, ty på denna enighet beror handlingen) om att partiapparaten och sovjetapparaten måste skiljas åt.

Det är fruktansvärt svårt att göra det: det fattas folk! Här har Preobrazjenskij lättvindigt kastat ur sig att Stalin sitter i två kommissariat. Men vem av oss är utan synd? Vem har inte tagit på sig flera åligganden på en och samma gång? Hur skulle det förresten kunna göras på annat sätt? Vad kan vi nu göra för att bevara den rådande situationen i folkkommissariatet för nationalitetsfrågor, för att sätta oss in i alla turkestanska, kaukasiska och övriga frågor? Allt detta är ju politiska frågor! Och dessa frågor måste lösas, det är frågor som i hundratals år sysselsatt de europeiska staterna och som i försvinnande liten utsträckning har lösts i de demokratiska republikerna. Vi håller på att lösa dem, och vi behöver en man, till vilken vem som helst av nationaliteternas representanter kan komma och utförligt berätta om vad saken gäller. Var skall vi hitta en sådan man? Jag tror att inte heller Preobrazjenskij skulle kunna nämna någon annan kandidat än kamrat Stalin.

Samma sak gäller arbetar- och bondeinspektionen. Det är en enorm uppgift. Men för att kunna klara av kontrollen måste vi i spetsen ha en person med auktoritet, ty annars kommer vi att fastna, drunkna i småaktiga intriger.

Kamrat Preobrazjenskij föreslår en ekonomisk byrå, men då skulle allt vi säger om att skilja partiarbetet från sovjetarbetet gå om intet. Kamrat Preobrazjenskij föreslår en till synes utmärkt plan: å ena sidan politiska byrån, därefter ekonomiska byrån och organisationsbyrån. Men det är bara på papperet detta är friktionsfritt, medan det i det verkliga livet är löjligt! Jag kan absolut inte förstå, hur en man, som har sinne för levande politik, efter fem års sovjetmakt kan lägga fram och insistera på ett sådant förslag!

Vad är skillnaden mellan organisationsbyrå och politbyrå? Det går ju inte att dra någon exakt gräns mellan vad som är en politisk och vad som är en organisatorisk fråga. Varje politisk fråga kan vara organisatorisk och vice versa. Och först sedan det blivit etablerad praxis att varje fråga kan föras över från organisationsbyrån till politbyrån har det blivit möjligt att få riktig ordning på CK:s arbete.

Har någon någonsin föreslagit något annat? Det har ingen någonsin gjort, eftersom det förnuftsmässigt inte går att föreslå någon annan utväg. Det går inte att mekaniskt skilja det politiska från det organisatoriska. Politik bedrivs alltid genom människor, men om andra människor skriver papperen, så blir det inget av det hela.

Ni vet ju att det har förekommit revolutionärer, där papperen skrivits i parlamentariska församlingar, medan människor från en annan klass har haft att förverkliga dem. De har kastats ut, eftersom det har blivit slitningar. Det går inte att skilja de organisatoriska frågorna från politiken. Politik är ekonomi i koncentrat.

Kamrat Kosior klagar på CK och har nämnt namn (jag har antecknat alla), jag känner inte till saken personligen och kan inte svara, men om ni som partikongress är intresserade, så är det er skyldighet att välja kommissioner för varje ärende och utsätta Kosior och vederbörande personer för ett pinligt förhör. Sakens kärna är ju den, att om CK fråntas rätten att bestämma hur krafterna skall fördelas, så kommer den inte att kunna styra politiken. Visserligen gör vi ibland misstag när vi flyttar över de ena eller andra personerna, men det må dock vara mig tillåtet att tro, att CK:s politiska byrå under hela den tid den arbetat har gjort ett minimum av misstag. Detta är inget självberöm. Politiska byråns arbete prövas inte av kommissioner, inte av personer som vårt eget parti har tillsatt, utan det prövas av vitgardisterna, det prövas av våra fiender, och bevis för detta är resultaten av politiken, där inga större misstag har gjorts.

Osinskij's starka sida är att han energiskt och kraftfullt attackerar den fråga han tar itu med. Man måste se till att hans starka sida odlas på ett sådant sätt att hans svaga sida beskärs (även om Osinskij kommer att väsnas, ty han är en energisk man – men ändå måste detta göras, eftersom han annars är slut som funktionär). Jag tror att vi i CK har vidtagit de åtgärder som behövs för att förena hans svaga sidor med de starka.

Det bästa anklagelsesmaterialet mot Osinskij – ifall jag ville polemisera med honom, vilket jag inte vill – det bästa materialet skulle vara att trycka hans tal från idag och hänga upp det på en anslagstavla ... Det var en gång en man ...

Såsom vice folkkommissarie och ledande person inom ett av de viktigaste folkkommissariaten och som en av de främsta bland dem som i varje fråga kommer med en plattform har han, denne man, föreslagit att vi övergår till ett kabinettsystem. Jag hävdar att denne man är helt ur spel för alltid. Jag skall inte närmare gå in på detta eller polemisera om det utförligt, utan hela mitt intresse gäller att en sådan väldig kraft som Osinskij skall användas på rätt sätt. Om kamrat Osinskij inte förhåller sig kamratligt till de råd, som han ofta fått i CK och som jag, i

avsevärd grad är ansvarig för, och om han inte dämpar sig i detta avseende, så kommer han ofrånkomligen och absolut att ramla ner i träsket, såsom skedde idag.

Detta är mycket otrevligt för personer som gillar att visa sin rätta natur; denna strävan är legitim om personen i fråga är en rikt begåvad natur och vill visa upp den. Gud give att alla hade en sådan. Men CK måste se till att denna natur kommer till nytta. CK måste ordna det så, att resonemang om kabinett hålls kort, och detta även om den man som s a s hålls kort kommer med klagomål. Det blir till nytta. Man måste visa sina talanger med måtta för att inte ramla ner i detta träsk, och man måste rådgöra med kamraterna i kommissariatet och följa den gemensamma linjen; har något gjorts i något enda av våra folkskommisariat utan att det förekommit tvister? Nej, det har det inte.

”Förbättring av administrationssystemet och psykologisk mobilisering av massorna.” Det är ju rena lönnmordet! Om kongressen slog in på en sådan politiskt reaktionär linje, så skulle det vara det säkraste och bästa sättet att begå självmord.

”Förbättring av administrationssystemet”?! Gud give att vi snart kommer ut ur den oreda som nu råder.

Har vi inget system?! I fem år har vi använt våra bästa krafter till att skapa detta system! Detta system är ett väldigt steg framåt.

Är förvaltningsapparaten dålig? Vet vi hur saken ligger till? Nej, det vet vi inte! Men Osinskij pratar som om han visste. Han kan ju sätta sig ner och på tio minuter skissera ett förvaltningssystem, och det skulle vara skadligt och politiskt felaktigt att inte dämpa denna iver. I ett annat läge, om han även framgent förhåller sig lika nitiskt till sitt arbete som nu, kommer detta arbete att vara mycket nyttigt.

Där har ni en illustration. Därefter skall jag säga några ord om att när jag talade om det allra viktigaste, så blev Preobrazjenskij och Osinskij bevis för detta och Larin det fullständiga beviset. Se bara vad han gjorde. Han kom med anklagelser mot sig och skämtade och skrattade mycket muntert.

Det är han mycket bra på, det är hans starka sida. Om kamrat Larin inte använde denna starka sida när han utträttat statligt arbete, så skulle han vara till tusen gånger större nytta för republiken, ty han är en mycket duglig man och besitter stor fantasi. Denna förmåga är ytterst värdefull. Det är fel att tro att endast skaldar behöver en sådan. Det är en enfaldig fördom! Fantasi behövs t o m inom matematiken, inte ens differential- och integralkalkylerna hade kunnat upptäckas utan fantasi. Fantasi är en egenskap av ytterst stort värde, men kamrat Larin har en aning för mycket av den. Jag skulle vilja exemplifiera det genom att säga att om Larins hela förråd av fantasi delades lika mellan RKP:s alla medlemmar, så skulle resultatet bli mycket bra. (*Skratt, applåder*) Men så länge vi inte kan företa en sådan operation får statliga, ekonomiska, planeringsmässiga eller ekonomiska uppgifter inte anförtros åt Larin; då skulle vi få samma sak som hände i gamla Högsta folkhushållningsrådet, när Rykov ännu inte hade tillfrisknat och arbetet sköttes och papper undertecknades med ”J Larin” på hela Högsta folkhushållningsrådets vägnar; att det gick dåligt berodde inte på att kamrat Larin enbart gav prov på sina sämsta egenskaper, utan tvärtom gav han prov på sina bästa talanger – ingen hyser skuggan av ett tvivel på hans hängivenhet och sakkunskap, men ändå blev arbetet helt fel upplagt!

Just det var vad jag sade. Sant nog är allt detta truismer. Men när det gäller truismer förhånades jag av Katinkov redan på socialistrevolutionärernas kongress. Kamkov sade: ”Lenin predikar idag 'Du skall icke stjäla' och i morgon kommer han att tillägga 'Du skall icke begå äktenskapsbrott'. Där har ni Lenins hela klokskap.” Det fick jag höra av socialistrevolutionären Kamkov redan 1918. Och om Kamkov, som lät kanonmuller ledsaga dessa

argument, inte gjorde något intryck, så gör Larin det ännu mindre. Vi måste nu koncentrera uppgifterna på de viktigaste momenten i vår nya ekonomiska politik. Därvidlag har kamrat Larin försökt att leda partiet i fel riktning; men om han sysslade med uppgifter, där han skulle kunna få utlopp för sina många talanger, där han skulle vara till stor nytta för ungdomen och där han inte skulle ställa till det så som han gjorde i Statliga plankommissionen, så vore det helt annan sak. Där skulle kamrat Larin göra intryck på ungdomen. Jag tror jag har uttryckt mig tillräckligt klart. Och då skulle vi inte ha det trassel som han har ställt till med därvidlag.

Jag sade att Kamenev i politiska byrån föreslagit ett direktiv om att livsmedelsimport skall erkännas som nyttig och konserver köpas för sovjetisk valuta. Larin satt här, hörde alltsammans mycket väl, och mindes alltsammans mycket väl, men så snart han kom upp i denna talarstol sade han: "Lenin glömde på grund av sin sjukdom – låt oss förlåta honom denna gång – att man måste gå till politiska byrån för att få ta ur guldreserven." Om kamrat Kamenev hade föreslagit att vi skulle ta ur guldreserven och ge åt franska spekulanter för att köpa konserver, så skulle vi inte ens ha brytt oss om att lyssna till honom. Vi har inte gett en enda guldkopek till konserver, vi har gett sovjetiska sedlar och – tänk er bara – vi har fått köpa. Wulfson försäkrade mig rentav igår att dessa konserver är av god kvalitet (även om de inte har anlant än). Men jag tror honom inte förrän vi har provat, eftersom man kanske försöker dra oss vid näsan. Men vad saken gäller är att Larin själv trasslade in sig: vi har inte lämnat ifrån oss en enda guldkopek, utan vi har gett 160 miljarder i sovjetiska pappersrubler.

Naturligtvis skulle det vara löjligt och befängt att tro att Larin sade detta i ond avsikt; nej, det är inte det som saken gäller, men han har en fantasi som når en triljon kilometer bort, och det är det som trasslar till det hela.

Vidare sade han att Statliga plankommissionen hade föreslagit att tre fjärdedelar av järnvägsväsendet skulle arrenderas ut. Det var bra att han sade det på partikongressen, där Krzjizjanovskij genast dementerade det. Sådant händer inte så ofta. Men tror ni att sådana saker sägs bara på partikongresser? Hör efter hos centrala kontrollkommissionen hur de undersökte fallet med Moskvas diskussionsklubb och varför det överhuvudtaget blev ett fall av Moskvas diskussionsklubb, där kamraterna Larin och Rjazanov... (*Rjazanov från salen:* "Jag talade inte om guldreserven där, där sades värre saker.") Jag var inte i Moskva, deltog inte i undersökningen av detta fall, utan fick endast en kort redovisning. (*Rjazanov:* "Tro inte på varje rykte!") Jag fick veta detta i ett samtal med kamrat Solts, det är inget rykte, utan ett samtal med en person som den högsta partikongressen utnämnt för centrala kontrollkommissionen, CKK, det var han som sade det till mig, och vad han sade kan inte framkalla minsta tvivel. Man skall vara mycket lättsinnig för att kalla detta ett rykte. CKK undersökte fallet med diskussionsklubbens uppförande, och den nödgades enhälligt erkänna att saken inte hade skötts på rätt sätt. För mig står det klart vari det felaktiga låg. Hänförd av sin egen väl-talighet gick Larin i förbigående så långt som till att säga, att tre fjärdedelar av järnvägsväsendet skulle arrenderas ut, men CK hade rättat till saken. Krzjizjanovskij säger att så var det inte alls – CK hade inte rättat till något och Larin hade blandat ihop allting. Sådant händer ideligen.

På fyra år har vi inte förmått lära oss en sådan sak som att sätta den nyttige funktionären Larin i verkligt nyttigt arbete och avlägsna honom från arbete där han ofrivilligt ställer till med skada.

Det hela verkar ganska onaturligt: proletär diktatur, terrormakt och seger över världens alla arméer utom Larins armé. Där är nederlaget totalt! Han tar alltid itu med vad han inte borde göra. Hans enorma kunskaper, hans förmåga att engagera människor skulle vara till största nytta för det unga släktet, som vandrar i mörker. Vi förmår inte utnyttja hans kunskaper, och därför uppstår friktioner och motstånd; CK:s politiska byrå och organisationsbyrå och CK:s

plenarmöten, vilka anklagas för att ha omåttlig makt, visar sig sakna tillräcklig makt och auktoritet för att kunna sätta alla kamrater på rätt plats.

Denna fråga måste vi tänka över och diskutera på allvar. Detta är tyngdpunkten i vårt arbete, detta måste rättas till. Om vi rättar till det kommer vi ut ur svårigheterna. Det uppnår vi genom att rätta till saken och inte genom att tala om agrarprogrammets nya uppgifter, såsom Osinskij och Larin gjorde. Jag har skrivit till CK och recenserat detta program. Det skall jag inte tala om nu: varje partimedlem som intresserar sig för det har rätt att ta och läsa det i sekretariatet. Varsågod! Om vi använder Larins och Osinskijs krafter rätt och sätter stopp för deras missriktade strävanden, så kommer deras krafter 'att bli oss till väldig nytta.

Jag skall sluta med några ord om Sjljapnikov. Jag skulle vilja tala mer om honom. Trotskij, som på CK:s uppdrag tillsammans med Zinovjev i Komintern besvarade de 22:s uttalande, har uttömt detta ämne till 99 procent.

För det första låtsades kamrat Sjljapnikov inte förstå varför jag talade om kulsprutor och panikmakare; han skämtade om att han hade blivit dömd så många gånger. Kamrater, att skämta är naturligtvis bra. Naturligtvis kan man inte tala på en stor sammankomst utan att skämta, eftersom folk är trötta och det gäller att visa mänsklig förståelse. Men det finns saker som det är otillåtligt att skämta om; det finns en sådan sak som partiets enhet.

I en tid då vi är omringade av fiender från alla håll, när den internationella bourgeoisin är klok nog att flytta över Miljukov till vänsterkanten och förse socialistrevolutionärerna med pengar för att ge ut vilka tidningar som helst, egga upp Vandervelde och Otto Bauer, ställa till med en kampanj kring rättegången mot socialistrevolutionärerna och skrika att bolsjevikerna är odjur; när dessa människor som lärt sig politik i hundratals år har miljarder guldrubel, franc osv till sitt förfogande, när vi har allt detta emot oss, då är det bedrövligt att under sådana förhållanden skämta så som kamrat Sjljapnikov gör om att "jag har blivit dömd i CK" osv. Partikongressen bör dra bestämda slutsatser. I CK sätter vi oss inte till doms i onödan! CK ställde Sjljapnikov till svars, och det fattades tre röster för att han skulle bli utesluten. De partimedlemmar som är samlade på denna kongress borde intressera sig för detta och ta del av protokollet från detta CK-möte. Det är inget att skämta med!

Vända er till Kommunistiska internationalen har ni legitim rätt att göra. Men långt före en sådan hänvändelse var CK:s stora flertal för en uteslutning av kamrat Sjljapnikov – men de stadgade två tredjedelarna av rösterna fattades. Detta får man inte skämta med! Det kan inte skada att ni får veta att kamrat Sjljapnikov på ett möte med den kommunistiska gruppen på metallarbetarkongressen direkt agiterade för en splittring.

Kamrat Trotskij har talat om den roll som kamrat Kollontajs broschyr spelar.

Skämtar vi om sådana' saker, så kan det inte bli tal om att vi kommer att hålla ut i den svåra situation vi befinner oss i. Jag ställde upp tre villkor för att vi skall hålla ut: för det första, att det inte blir någon intervention, för det andra, att den finansiella situationen inte blir alltför svår, för det tredje, att vi inte gör politiska misstag.

En av talarna här sade att jag talade om politiska komplikationer. Nej, jag talade om politiska misstag. Om vi inte gör något politiskt misstag, så kan jag säga att 99 procent av partiet kommer att vara med oss liksom även de partilösa arbetarna och bönderna, som kommer att förstå att det nu är tid att studera.

Jag drar mig till minnes att kamrat Trotskij i en artikel till Röda arméns årsdag talade om "ett år av studier". Denna paroll är lika riktig för partiet som för arbetarklassen. Vi har under denna tid kring oss samlat många hjältemodiga människor, som obestriddligen har befestat denna

vändning i världshistorien. Men detta rättfärdigar inte att vi inte förstod den uppgift vi nu har framför oss: ”ett år av studier”.

Vi står nu mycket starkare än vi gjorde för ett år sedan. Naturligtvis kommer bourgeoisin även nu att försöka göra en ny intervention, men det kommer att bli svårare för dem än förut; idag är det svårare än igår.

För att kunna genomföra studierna får vi inte begå något politiskt misstag. Vi får inte slösa tid på att leka med partiets enhet, så som kamrat Sjljapnikov gör. Så får man inte leka! Vi vet att vi förlorar en hel del på striden inom partiet. Kamrater, den läxan får vi inte glömma! Och under detta år kan CK med all rätt säga att partiet kom till kongressen mindre fraktionssplittrat och mer enat än förra året. Jag vill inte skrytsamt säga att all fraktionsbildning i partiet har försvunnit. Men att det har blivit mindre av sådan fraktionsverksamhet är ett högst obestridligt faktum, som redan bevisats.

Ni vet att ”arbetaroppositionen” nu bara är en skugga av vad den var. Jämför underskrifterna på de 22:e uttalande med underskrifterna på den plattform som förelåg före den 10:e kongressen. Alla underskrifter finns nu inte med längre. Vi måste säga till dem som legitimt utnyttjar sin rätt att vända sig till Komintern, att det inte var legitimt att vädja för Mjasnikov. Historien med Mjasnikov inträffade förra sommaren. Då var jag inte i Moskva, men jag skrev honom ett långt brev, som han tog med i sin lilla broschyr. Jag såg att han var en duglig man, att det var mödan värt att tala med honom, men det var nödvändigt att säga honom att det skulle vara otillåtligt att träda fram med sådan kritik.

Han skriver ett brev och säger: samla ihop alla missnöjda i distriktet i fråga! Ja, det är mycket lätt att samla ihop alla missnöjda i distriktet. Ta de tal som Sjljapnikov hållit och kamrat Medvedev inte håller här. (*Medvedev från salen: ”Vem informerar er?”*) Jag blir informerad av de institutioner RKP:s kongress har tillsatt: CK:s organisationsbyrå, CK:s sekretariat, Centrala kontrollkommissionen. Vänd er till dem om ni vill, så får ni se vilka tal kamrat Medvedev håller. Om det inte blir slut på detta, så kommer vi inte att kunna bevara enheten, som kanske är vår allra största tillgång; vi måste skoningslöst blottlägga våra misstag och tala om dem. Om vi klart inser detta – och det håller vi på att uppnå på denna kongress – så råder det inte minsta tvivel om att vi kommer att kunna övervinna dem. (*Stormande applåder*)

Kort tidningsreferat, publicerat den 29 mars 1922 i *Izvestija VtsIK*, nr 71

V 1 Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e Ty uppl, b 45, s 117-130

### 3. Avslutningstal den 2 april

Kamrater! Arbetet på vår kongress närmar sig sitt slut.

Den mest iögonfallande skillnaden mellan denna kongress och den föregående är den större sammansvetsningen, den större enhälligheten, den större organisatoriska enheten.

Endast en mindre del av en oppositionsfraktion från förra kongressen har ställt sig utanför partiet.

Beträffande frågan om fackföreningarna och om den nya ekonomiska politiken har inga, eller inga nämnvärda meningsskiljaktigheter yppat sig i partiet.

Det grundläggande och det viktigaste i det ”nya” som vi vunnit på denna kongress är att det åskådligt bevisats hur orätt våra fiender har, vilka outtröttligt påstått och alltjämt påstår att vårt parti håller på att bli senilt, att det förlorar sin andliga smidighet och smidigheten i hela sin organism.

Nej. Denna smidighet har vi inte förlorat.



Då det – i enlighet med hela det objektiva sakläget i Ryssland och i hela världen – var nödvändigt att marschera framåt, att angripa fienden med självupppoffrande tapperhet, snabbhet och beslutsamhet, så gjorde vi det. När det behövs skall vi veta att göra det om och om igen.

Vi har därmed höjt vår revolution till en hittills aldrig skådad nivå. Ingen makt i världen kan, hur mycket olycka, elände och lidanden den än må bringa nya miljoner och hundratals miljoner människor, upphäva vår revolutions viktigaste landvinningar, ty de är i dag inte längre ”våra” utan världshistoriska vinningar.

Men när det mot våren 1921 visade sig, att vår förtrupp i revolutionen stod inför faran att lösryckas från folkets massa, från böndernas massa, som den skickligt måste leda framåt, så beslöt vi enhälligt och med fasthet att retirera. Under det år som gått har vi också i det stora hela retirerat i revolutionär ordning.

De proletära revolutioner, som mognar i alla avancerade länder i världen, kommer inte att kunna lösa sin uppgift om de inte förenar förmågan att oegennyttigt kämpa och gå till angrepp med förmågan att retirera i revolutionär ordning. Erfarenheten från den andra perioden av vår kamp, dvs. erfarenheten av reträtten, kommer troligen att i framtiden också vara till nytta för arbetarna i åtminstone några länder, liksom vår erfarenhet från den första perioden av revolutionen, erfarenheten av det självförgäta djärva angreppet, otvivelaktigt kommer att vara till nytta för arbetarna i alla länder.

Nu har vi beslutat att förklara reträtten avslutad.

Detta betyder att hela uppgiften för vår politik ställs på ett nytt sätt.

Hela kärnfrågan ligger nu i att avantgardet inte ryggas tillbaka för uppgiften att skola sig själv, att omdana sig själv, att öppet erkänna sin otillräckliga skolning, sitt otillräckliga kunnande. Hela kärnfrågan ligger nu i att marschera framåt i ojämförligt mycket bredare och mäktigare massa, och endast tillsammans med bönderna, varvid vi i handling, i praktiken, genom erfarenheten måste visa dem att vi lär och kommer att lära oss att hjälpa dem och föra dem framåt. I det nuvarande internationella läget och vid produktivkrafternas nuvarande tillstånd i Ryssland kan vi lösa en dylik uppgift, endast om vi löser den mycket långsamt, försiktigt och sakkunnigt och tusen gånger prövar varje steg i praktiken.

Om det i vårt parti finns röster som skulle uttala sig mot denna ytterst långsamma och ytterst försiktiga rörelse, så kommer det att vara isolerade röster.

Partiet har i sin helhet förstått och kommer nu att i handling bevisa att det förstått nödvändigheten av att i den givna situationen ordna sitt arbete just så och inte på något annat sätt. Och när vi har förstått detta, kommer vi också att kunna uppnå vårt mål!

Jag förklarar härmed Rysslands kommunistiska partis elfte kongress avslutad.

*Pravda* nr 76, den 4 april 1922

V. I. Lenin, *Samlade verk*, 5:e ry. uppl., b. 45, sid. 136-138